

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Δ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19—ΤΗΛ. 27.689 | 1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1953 | ΑΡΙΘ. 20

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ε. Γ. Μ., 'Εόρτια ἄσματα εἰς τὸν Τίμιον Σταυρὸν (τελευταίον).—Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Παιδείας πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον.—Τὸ Ἅγιον Ὄρος.—Μητροπολίτου πρώην Δήμιου Βασιλείου, Ὁ Σταγῶν Μελέτιος.—Ἀρχιμ. Θεοκλήτου Φιλιππταίου, Ἡ ἐκκλησιαστικὴ κατάστασις ἐν τῷ Βυζαντίῳ κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς πτώσεώς του.—Ἀρχιμ. Παντελ. Καρανικόλα, Οἱ χριστιανοὶ τοῦ Μαλαμπάρ (συνέχεια).—Ἡ Ἐκκλησία (ἄρθρον «Καθημερινῆς»).—Παρατηρήσεων Στήλη: Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης. Ἐπιδοφόρος ἐπέτειος. Ἐλευθερία. Ἡ 28ῆ Ὀκτωβρίου. Ἡ ἑορτὴ τῆς Ἁγίας Σκέπης.—Χρονικά.

καὶ προσκυνῆσαι
εἰς ἁγιασμὸν ἡμῶν
ἵνα Σε δι' αὐτοῦ
μεγαλύνωμεν.

Εἰδικώτερον περὶ τοῦ τρόπου τῆς διὰ τὴν Σταυροπροσκύνησιν προετοιμασίας ἐκφράζεται τὸ εἰς τὴν αὐτὴν ἡμέραν Κάθισμα τῆς γ' Στιχολογίας ὡς ἑξῆς:

Τὴν σάρκα καθαρθέντες
ὑπὸ τῆς ἐγκρατείας
καὶ ἐν προσευχαῖς ἐλλαμψθέντες
τὰς ψυχὰς ἡμῶν, Κύριε,
τὸν τίμιον Σταυρὸν Σοῦ καὶ σεπτὸν
ἄξιωσον θεάσασθαι ἡμᾶς
καὶ ἐν φόβῳ προσκυνῆσαι,
ἐν ὕμνοῖς ἄδοντας καὶ λέγοντας:
Δόξα τῷ ζωηφόρῳ Σοῦ Σταυρῷ,
δόξα τῇ θείᾳ Λόγῃ Σοῦ,
ὅθεν ἀνεξωώθημεν,
μόνε Φιλάνθρωπε.

ΕΟΡΤΙΑ ΑΣΜΑΤΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΙΜΙΟΝ ΣΤΑΥΡΟΝ

Γ'.

Ἡ ἄσματογραφία τῆς «Σταυροπροσκυνήσεως».

Ἡ τῇ Γ' Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν τελουμένη «Σταυροπροσκύνησις» προεξαγγέλλεται ἡδη ἀπὸ τῆς ἐσπέρας τῆς προηγουμένης ταύτης Δευτέρας (τῆς γ' ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν) διὰ τῆς ἐν τῷ τρίτῳ «Στιχηρῷ» τοῦ Ἑσπερινοῦ, ποιήματι Θεοδώρου Στουδίτου, πρὸς τὸν Κύριον ἐπικλήσεως:

Παράσχου, Σῶτερ, ἀκατακρίτως
τὸν πανάγιον Σταυρὸν Σοῦ κατιδέσθαι
καὶ καταπροσκυνῆσαι ἐν ψαλμοῖς
καὶ ὕμνοις ἐορτάζειν φαιδρῶς.

Καθ' ὅλην δὲ τὴν ἑβδομάδα ταύτην ἡ ἐπικλήσις αὕτη πρὸς τὸν Σατήρα συνεχῶς ἐπαναλαμβάνεται ἐν διαφόροις ἄσμασι καὶ οἱ πιστοὶ προτρέπονται ἵνα μεριμνήσωσι διὰ τὴν ἀξίαν πρὸς ἐνατένισιν καὶ προσκύνησιν τοῦ τιμίου Σταυροῦ προετοιμασίαν των, ὥστε

πάντες θεάσασθαι
τὸ ξύλον τοῦ ζωηφόρου Σταυροῦ
καὶ ἀσπάσασθαι
ἀρρῦποις χεῖλεσι καὶ ὀφθαλμοῖς.

Περιεκτικώτατον τῆς προπαρασκευαστικῆς ταύτης προεορτίου ἄσματογραφίας εἶναι τὸ ἐπόμενον Τροπάριον, εἰς ὃ καταλήγει τὸ εἰς τὴν Παρασκευὴν τῆς γ' ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν Τριψῆδιον τοῦ Θεοδώρου Στουδίτου:

Σοῦ τὸν σωτήριον Σταυρὸν,
τὸν φωστῆρα τῶν πιστῶν,
ἀξίωσον, Κύριε,
δι' ἐγκρατείας τρέχοντας,
προφθάσαι θεάσασθαι

Σημειωτέον ἐνταῦθα, ὅτι ἡ Τετάρτη καὶ ἡ Παρασκευὴ τῆς ἑβδομάδος ταύτης εἶναι πλουσιώταται εἰς ἄσματα ἀφιερωμένα εἰς τὴν ἐξύμνησιν τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῦ σωτικῆς θυσίας τοῦ Θεανθρώπου. Τὰ ἄσματα ὅμως ταῦτα, δὲν ἀνήκουσι, κυρίως εἰπεῖν, εἰς τὸν ἄσματογραφικὸν κύκλον τῆς «Σταυροπροσκυνήσεως». Ἀποτελοῦσι μέρος τῆς καθ' ἀπάσας τὰς Τετάρτας καὶ Παρασκευὰς τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς, καὶ δὴ καὶ ὁλοκλήρου τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους, ἁπαντώσης πλουσιωτάτης «Σταυρωσίμου» ἄσματογραφίας, ἥτις ἀνεφέρθη ἐν τῷ πρώτῳ ἄρθρῳ καὶ περὶ ἧς ἴσως ἐν ἄλλῃ τινὶ εὐκαιρίᾳ γίνῃ εἰδικώτερος λόγος ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης.

Ἄλλ' ἴδωμεν πῶς οἱ ἱεροὶ μελωδοὶ μα ρισφάλουσι τὴν «Σταυροπροσκύνησιν» κατ' αὐτὴν πλέον τὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς. Καὶ δὴ:

Εἰς τὰ ἁραιοτάτα «Στιχηρὰ» τοῦ Μικροῦ Ἑσπερινοῦ, ὁ ἱερός ποιητὴς πρῶτον ἐξαγγέλλει, ὅτι:

Νῦν Ἀγγελικαὶ
στρατιαὶ δορυφοροῦσι
Ἐύλον τὸ σεπτὸν
εὐλαβῶς περικυκλοῦσαι
καὶ πάντα συγκαλοῦσαι
τοὺς πιστοὺς εἰς προσκύνησιν.

Καὶ προσκαλεῖ:

Δεῦτε οὖν, νηστεῖα φαιδρυνθέντες,
προσπέσωμεν αὐτῷ χαρᾶ καὶ φόβῳ,
πιστῶς κράζοντες:
Χαίροις ὁ τίμιος Σταυρός,
τοῦ Κόσμου ἀσφάλεια.

Ἀκολουθῶς δικαιολογεῖ τὴν τοιαύτην πρὸς τὸν οὕτω τιμώμενον Σταυρὸν χριστιανικὴν εὐλάβειαν, ἣν γενικεύει καὶ διὰ πάντα τὰ λοιπὰ τοῦ ἀχράντου Πάθους ὄργανα, ὡς προερχομένην ἐκ τῆς πίστεως εἰς τὴν δι' αὐτῶν πραγματοποιηθεῖσαν φιλανθρωποτάτην τοῦ Σωτήρος θυσίαν. Ἴδου δὲ πῶς ἐκφράζεται περὶ τούτου :

Ἴνα τοῦ Ἀδάμ
ἀφανίσῃς τὴν κατάραν,
σάρκα τὴν ἡμῶν
προσλαμβάνεις δίχα ρύπου
σταυροῦσαι δὲ καὶ θνήσκεις,
Ἰησοῦ ὑπεράγαθε ὄθεν
τὸν Σταυρὸν Σου καὶ τὴν λόγχην,
σπύγγον τε καὶ τὸν κάλαμον,
τοὺς ἥλους πιστῶς σέβομεν
καὶ τὴν Ἀνάστασιν τὴν Σὴν
ἰδεῖν ἐξαιτούμεθα.

Εἰς δὲ τὰ «Ἀπόστιχα» ἐμφαντικώτατα τονίζεται, ὅτι πρὸς τὸν Σταυρωθέντα ἀπευθύνεται τοῦ Σταυροῦ ἢ προσκύνησις :

Λυθέντες τῶν δεσμῶν
τῆς πάλαι καταδίκης,
πιστοί, Σταυροῦ τῷ ξύλῳ,
τὸν ἐν αὐτῷ παγέντα
Χριστὸν δοξολογήσωμεν.

Ἄγε νῦν σὺν ἡμῖν,
Δαβὶδ, τὴν λύραν κίνει
Χριστὸν ὑψοῦτε ψάλλον,
πιστοί, καὶ προσκυνεῖτε
Αὐτοῦ τὸ ὑποπόδιον.

Τὰ «Στιχηρά» εἶτα τοῦ Μεγάλου Ἑσπερινοῦ περιέχουσι μεγαληγορώτατον ἐγκώμιον εἰς τὸν τίμιον τοῦ Κυρίου Σταυρὸν, ποιητικῶ μὲν τῷ τρόπῳ προσωποποιούμενον, ὡς σύμβολον ὁμῶς πάντοτε καὶ ὄργανον τῆς ἀπειροδυνάμου βουλῆς καὶ ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τιμώμενον,

δι' οὗ τῶν δακρῶν
ἐξηφανίσθη κατήφεια
καὶ τοῦ θανάτου
τῶν παγίδων ἐρρυσθημεν
καὶ πρὸς ἄληκτον
εὐφροσύνην μετήλθομεν.

Λι' ὃ καὶ ἀποκαλεῖται οὗτος :

τῆς Ἐκκλησίας ὁ ὄραιος Παράδεισος,
τὸ ξύλον τῆς ἀφθαρσίας,
τὸ ἐξανθήσαν ἡμῖν
αἰωνίου δόξης τὴν ἀπόλαυσιν
ὄπλον ἀκαταγώνιστον,
κραταίωμα ἀρηκτον,
τῶν Βασιλέων τὸ νίκος,
τῶν Ἱερῶν τὸ καύχημα.

Πρὸς τὴν τοιαύτην τοῦ Σταυροῦ τοῦ Κυρίου τιμὴν καὶ προσκύνησιν ὁ ἱερός ποιητὴς τῶν «Στιχηρῶν» προσκαλεῖ, τέλος, ποιητικώτατα τὸ ζεῦγος τῶν Πρωτοπλάστων, τὸ ἕνεκα τοῦ καρποῦ τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως ἀπολέσαν τὸν Παράδεισον, ὑπενθυμίζων ὅτι τοῦ τιμίου ξύλου τοῦ Σταυροῦ ὁ καρπός, ἢ ἀπ' αὐτοῦ δηλ. ἀπορρέουσα σωτήριος χάρις τῆς θυσίας τοῦ Θεανθρώπου, ἐπανεφέρει αὐτοὺς ἀσφαλῶς εἰς τὴν Ἑδέμ.

Ἄλλ' ἰδοὺ τὸ ὠραιότατον καὶ περιεκτικώτατον τοῦτο ἄσμα ὁλόκληρον :

Δεῦρο τῶν Πρωτοπλάστων
δυάς, ἢ τῆς χορείας
ἐκπεσοῦσα τῆς ἀνωθεν
τῷ φθόνῳ τοῦ βροτοκτόνου
διὰ πικρᾶς ἠδονῆς
τῆς τοῦ ξύλου πάλαι ἀπογεύσεως
ἰδοὺ τὸ πανσέβαστον
ὄντως ξύλον προέρχεται,
ὃ προσδραμόντες
ἐν χαρᾷ περιπτύξασθε
καὶ βοήσατε
πρὸς αὐτὸ μετὰ πίστεως
Σὺ ἡμῶν ἢ ἀντίληψις,
Σταυρὲ πανσεβάσμιε,
οὐ τοῦ καρποῦ μετασχόντες
τῆς ἀφθαρσίας ἐτύχομεν,
Ἑδέμ τὴν προτέραν
κομισάμενοι βεβαίαν
καὶ μέγα ἔλεος.

Ἡ ἰδέα αὕτη τῆς διὰ τοῦ ξύλου τοῦ Σταυροῦ θεραπείας τῆς ἕνεκα τοῦ ξύλου τῆς Γνώσεως προσγενομένης εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος ζημίας καὶ ὁ τονισμὸς τῆς αἰτίας, ἣτις παρήγαγε τὸ σωτήριο τοῦτο διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἀποτέλεσμα, τῆς ἀπείρου δηλονότι τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας, τῆς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ διὰ τῆς θυσίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκδηλωθείσης, διήκουσι δι' ὅλης τῆς περαιτέρω ἁματογραφίας τῆς ἡμέρας ταύτης. Εἶναι δ' αὕτη λίαν πλουσία εἰς ζωηροτάτας εἰκόνας, παραστατικὰς ἰδίᾳ τοῦ μεγέθους τῆς θείας φιλανθρωπίας καὶ τῆς ἕνεκα ταύτης σταυρικῆς ὁδύνης, ἣν ὑπὲρ ἡμῶν ὑπέστη ὁ Θεάνθρωπος,

ὁ τὴν ἐκούσιον σταύρωσιν
εἰς κοινὴν ἐξανάστασιν
τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων
καταδεξάμενος
καὶ τῷ καλάμῳ τοῦ Σταυροῦ
βαφαῖς ἐρυσθραῖς
τοὺς Αὐτοῦ δακτύλους αἱματώσας
ταῖς ἀφροσύμας ἡμῶν
βασιλικῶς ὑπογράψαι
φιλανθρωπευσάμενος.

Τινὰ μάλιστα ἐκ τῶν ἁσμάτων τούτων τῆς «Σταυροπροσκυνήσεως» ὑπενθυμίζουσι τὰ τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν κατὰ τὴν Σταύρωσιν τοῦ Κυρίου συμβάντων, ὅπως τὸ ἐπόμενον «Δοξαστικὸν» τῆς Λιτῆς :

Ὁρώσά Σε ἢ Κτίσις ἅπασα
ἐπὶ Σταυροῦ γυμνὸν κρεμάμενον,
τὸν Δημιουργὸν καὶ Κτίστην τῶν ἀπάντων,
ἠλλοιοῦτο φόβῳ καὶ ἐπωδύρετο,
ὁ ἥλιος δὲ τὸ πῶς συνέστειλε
καὶ ἡ γῆ ἐκνυμῖνετο, πέτραι δὲ ἐσχίζοντο
καὶ ναοὺ φαιδρότης διερρήγνυτο
νεκροὶ ἐξανίσταντο ἐκ μνημάτων
καὶ Ἀγγέλων αἱ δυνάμεις
ἐξίσταντο λέγουσαι Ὁ τοῦ θαύματος!
Ὁ Κριτὴς κρίνεται, καὶ πάσχει θέλων
διὰ τὴν τοῦ Κόσμου σωτηρίαν καὶ ἀνάπασιν.

Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἁσμάτων τούτων ἀνήκει καὶ ὁ «Ὀίκος», τοῦ ὁποῖου ὁ ποιητὴς βλέπει τὸν ἐν Γολγοθᾷ Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ, οἶονεῖ ἐμπαγέντα εἰς αὐτὰ τὰ σπλάγχνα τοῦ Ἄδου, ὃν φέρει εἰς τὸ μέ-

σον λέγοντα θρηνητικῶς πρὸς τὰ ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν του ὑποχθόνια ὄργανα!

ὦ λειτουργοί μου
καὶ δυνάμεις μου,
τίς ὁ ἐμπήξας ἦλον
τῆ καρδία μου,
ξύλινη με λόγχῃ
ἐκέντησεν ἄφνω
καὶ διαρρήσομαι
τὰ ἔνδον μου πονῶ
τὴν κοιλίαν ἀλγῶ,
τὰ αἰσθητήρια μου,
μαιμάσσει τὸ πνεῦμά μου
καὶ ἀναγκάζομαι
ἐξερευξασθαι τὸν Ἄδᾶμ
καὶ τοὺς ἐξ Ἄδᾶμ
ξύλω δοθέντας μοι
ξύλον γὰρ τοιούτους
εἰσάγει πάλιν
εἰς τὸν Παράδεισον

Τὴν δὲ τελευταίαν ταύτην ἰδέαν τῆς διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ ξύλου τοῦ Σταυροῦ θυσίας ἀποκαταστάσεως τῶν Πρωτοπλάστον εἰς τὸν Παράδεισον τῆς Ἑδέμ περιεκτικώτατα τονίζει τὸ «Κοντάκιον» ὡς ἀκολούθως:

Οὐκέτι φλογίνη
ρομφαία φυλάττει
τὴν πύλην τῆς Ἑδέμ
αὐτὴ γὰρ ἐπήλθε
παράδοξος σβέστις,
τὸ ξύλον τοῦ Σταυροῦ
θανάτου τὸ κέντρον
καὶ Ἄδου τὸ νίκος
ἐλήλαται.
ἐπέστης δέ, Σωτήρ μου,
βοῶν ταῖς ἐν Ἄδῃ:
Εἰσάγεσθε πάλιν
εἰς τὸν Παράδεισον.

Ἄλλὰ καὶ τὸ «Κάθισμα» τῆς ἡμέρας ταύτης, εἰς ὥραίας ποιητικὰς ἀντιθέσεις, ἀντιπαρβάλλει τὴν εὐεργετικὴν καὶ σωτήριοι ἐπίδρασιν τοῦ ξύλου τοῦ Σταυροῦ ἐπὶ τῆς τύχης τοῦ διὰ τοῦ ξύλου τῆς Γνώσεως ἐκπεσόντος ἀνθρώπου.

Ἴδου καὶ τὸ ὄραϊον τοῦτο ἕσμα:

Ἐν Παραδείσῳ μὲν τὸ πρῖν
ξύλω ἐγύμνωσεν
ἐπὶ τῇ γένουσι ὁ ἐχθρὸς
εἰσφέρον νέκρωσιν
τοῦ Σταυροῦ δὲ τὸ ξύλον
τῆς ζωῆς τὸ ἔνδυμα
ἀνθρώποις φέρον
ἐπάγη ἐπὶ τῆς γῆς
καὶ κόσμος ὅλος
ἐπλήσθη πάσης χαρᾶς
ὄν ὄρωντες προσκυνούμενον,
Θεῷ ἐν πίστει, λαοί,
συμφάνως ἀνακράξομεν
Πλήρης δόξης ὁ οἶκος Αὐτοῦ.

Ἐπὶ τὸ πνεῦμα τοῦτο καὶ κατὰ τὰς μετὰ τὴν Κυριακὴν τῆς «Σταυροπροσκυνήσεως» λοιπὰς, μέχρι καὶ τῆς Παρασκευῆς, τῆς ἐβδομάδος (δ' τῶν Νηστειῶν) ἡμέρας συνεχίζεται μεθεορτίως ἡ ἐξυμνοῦσα τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου ἐκκλησιαστικὴ ὑμνωδία, ἐκφράζουσα ἅμα τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀξιωθέντων νὰ ἴδωσι καὶ ν' ἀσπασθῶσιν αὐτὸν χριστιανῶν. Ὡς κατακλείς δὲ καὶ ἐπισφράγισις τῶν μεθεορ-

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. ΣΥΝΟΔΟΝ

Ὁ Ὑπουργὸς Θεοσκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας κ. Κ. Καλλίας παραστὰς ἐν τῇ πρώτῃ συνεδρίᾳ τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς 15 λήξαντος μηνὸς προσεφώνησεν αὐτὴν ὡς ἑξῆς:

Μακαριώτατε, Σεβασμιώτατοι,

Δοκιμάζω βαθεῖαν συγκλίνησιν παριστάμενος σήμερον εἰς τὴν ἐναρκτήριον ταύτην συνεδρίασιν, διὰ τῆς ὁποίας ἐγκαινιάζονται αἱ ἐργασίαι τῆς 99ης περιόδου τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Θεωρῶ ἐμαντὸν ἐξαιρετικῶς εὐτυχῆ, διότι μοῦ δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ διαβιβῶσιν τὸν ἐδλαβῆ χαιρετισμὸν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ παράσχῃ τὴν διαβεβαίωσιν, ὅτι μετὰ πάσης προθυμίας θὰ συνεργασθῆ μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν ἐκκρεμῶν ζητημάτων, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον διὰ τὴν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως βελτίωσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν μας πραγμάτων.

Ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἣτις συνδέεται μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους δι' ἀρχαιοτάτων καὶ ἀδιασπᾶστων δεσμῶν, προσφέρει ἤδη εἰς αὐτὸ ἐπὶ μακρὰν σειρὰν αἰώνων μετὰ θαυμαστῆς ἀταπαρνήσεως πολυτίμους ὑπηρεσίας. Τὴν ἀξίαν τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τὸ μέγεθος τῶν θυσιῶν Τῆς εἶχε τὴν εὐκαιρίαν ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς νὰ ἐκτιμῆσῃ ὅπως ἰδιαιτέρως κατὰ τὰς ἡμέρας καιρῶν χαλεπῶν καὶ περιπετειῶν δεινῶν. Οὐδεὶς λησμονεῖ ὅχι μόνον τὴν παλαιότεραν, ἀλλὰ καὶ τὴν σύγχρονον ἱστορίαν. Καὶ μνημονεῦω χαρακτηριστικῶς τὴν πρόσφατον προσφορὰν τοῦ αἵματος ὑπερτριτακοσίων νεομαρτύρων κληρικῶν, διὰ τῶν ὁποίων καθηγήσθη κατὰ τὴν τελευταίαν δωδεκαετίαν καὶ πάλιν ὁ Ἱερός Βασιλεὺς τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος. Ἄλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἐπίσης πρόσφατον εἰρηρικὴν περίοδον, εἰς τὴν ὁποίαν εἰσῆλθεν ἡ Πατρίς μας, δὲν ἐδίστασεν ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία, ἐμπνεομένη ἀπὸ τὸ φιλόπατρι χριστιανικόν Τῆς ἡθῆς καὶ τὴν συνείδησιν τῆς κοινωνικῆς ἀνάγκης, νὰ ἔλθῃ εἰλικουρος εἰς τὴν ἀποκατάστασιν ἀκτημόνων τέκνων τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος. Χθὲς ἀκόμη ἐσημειώθη ἡ στοργικὴ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν τραγωδίαν τῶν Ἰονίων Νήσων.

των τούτων ἁσμάτων δύναται νὰ θεωρηθῆ τὸ τῷ Σαββάτῳ τῆς ἐβδομάδος ταύτης ψαλλόμενον, μοναδικὸν δὲ μεθεορτόν τῆς ἡμέρας ταύτης, «Θεοτοκίον»:

Τὸν Σταυρὸν Χριστοῦ τὸν τίμιον
Θεοτόκε ἀγνή, βλέψαντας
καὶ ἐκ καρδίας προσκυνήσαντας ἡμᾶς
ταῖς σαῖς πρὸς τὸν Δεσπότην
ἀξίωσον πρεσβείαις
ἰδεῖν καὶ τὰ Πάθη τὰ σεπτὰ
παθῶν κεκαθαμένους.

Τοσαῦτα καὶ περὶ τῆς εἰς τὴν «Σταυροπροσκύνησιν» ἱερᾶς μας ἁσματογραφίας.

E. Γ. Μ.

Ἡ Κυβέρνησις τοῦ Στρατάρχου Παπάγου, ἀναγνωρίζουσα τὰς μεγάλας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὑπὲρ τοῦ ἔθνους θυσίας διὰ μέσου τῶν αἰώνων καὶ ἐκτιμῶσα τὰς πολλαπλᾶς Τῆς πρὸς αὐτὸ ὑπηρεσίας, περιβάλλει αὐτὴν δι' εὐλαβοῦς στοργῆς. Τὸ βαθὺ καὶ εἰλικρινὲς ἐνδιαφέρον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἐπιβάλλει τὴν λήψιν τῶν ἀπαραιτήτων μέτρων, τὰ ὁποῖα θὰ ἐπιτρέψουν εἰς Αὐτὴν ὅπως, περιβαλλομένη τὴν αἴγλην Τῆς, ἀνταποκριθῆ ὡς εἰς τὴν μεγάλην ἀποστολὴν Τῆς. Τὰ μέτρα ταῦτα εἶναι περισσοτέρων κατηγοριῶν. Ἠσχίσε δὲ ἤδη ἡ Κυβέρνησις νὰ ὑποβοηθῆ τὴν ἐπίλυσιν ζητημάτων, ἀναμενόντων πρὸ πολλοῦ χρόνου τὴν λύσιν των, ἅτινα ἐμνημονεύσατε καὶ Ὑμεῖς, Μακαριώτατε.

Ὅτι οὗτος ὁ προσφάτως ψηφισθεὶς νόμος περὶ τοῦ Ο.Α.Ε.Π., ὅστις ἐπαυξάνει τὴν ἀρμοδιότητα καὶ τὴν εὐδωσίαν τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ διοικήσει αὐτοῦ, ἀποτελεῖ ἐν ἑκ τῆς σειρᾶς πλείονων μέτρων, ἀποβλεπόντων εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀνασυγκρότησιν τῆς Ἐκκλησίας.

Διέθεσε προσέτι ἡ Κυβέρνησις ἰκανὰ χρηματικὰ ποσὰ διὰ τὴν μισθοδοσίαν τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου, τῶν ἱεροκρηστικῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων, ὡς καὶ διὰ τὰ καταστήρησιν δυνατὴν τὴν ἀποδοτικὴν λειτουργίαν τῶν Σχολῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως. Αὕτη ἠσχίσε νὰ ἀποδίδῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἱερεῖς, συνδυάζοντας τὴν ἀγνότητα τοῦ ἡθους μὲ τὴν στοιχειώδη, τοῦλάχιστον, ἐπάροχον τῆς πνευματικῆς μορφώσεως. Δι' αὐτῶν ἐλπίζομεν, ὅτι θὰ καταστή δυνατὴ εἰς τὸ μέλλον ἡ ριζικὴ ἀνακαινίσις τοῦ ἱερατικοῦ πληρώματος. Εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἀποδίδει ἡ Κυβέρνησις ὑψίστην σημασίαν, διότι αὕτη, δημιουργοῦσα κληρικοὺς μορφωμένους, θὰ βοηθήσῃ μαζὶ μὲ τὰ σχολεῖα τὴν ἡθικὴν ἀνασυγκρότησιν, θὰ συμβάλῃ ἀμεσώτατα εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς ἡθικῆς καὶ πνευματικῆς στάθμης τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας. Ἐπίσης ἀπὸ συμφώνου μετὰ τῆς Ἐκκλησίας ἡ Κυβέρνησις ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς τόσο ἀναγκαίας θρησκευτικῆς ἐνότητος. Πέραν τούτων ἡ Κυβέρνησις μελετᾷ τὴν λήψιν καὶ ἄλλων μέτρων.

Μακαριώτατε, Σεβασμιώτατοι Συνοδικοί,

Ἡ πίστις μας πρὸς τὰς ἡθικὰς δυνάμεις, μετὰ τῶν ὁποίων πρωτεύουσαν ὅλως θέσιν κατέχει ἡ Ἐκκλησία, εἶναι βαθεῖα. Διὰ τοῦτο εἴμεθα ἀποφασισμένοι νὰ ἐνισχύσωμεν τὴν διοικοῦσαν αὐτὴν Ἀνωτάτην Ἀρχὴν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀνασυγκροτήσεως ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν δυνατοτήτων τοῦ Κράτους. Ἐπὶ τῇ ἐνάργει τῶν ἐργασιῶν τῆς νέας περιόδου, ἃς μοῦ ἐπιτραπῆ ὁλοφύχως νὰ εὐχηθῶ τὴν πλήρη εὐδωσίαν τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον ἀναλαμβάνει ἡ νέα Ἱερά Σύνοδος.

Τὸ κήρυγμα τοῦ Θεοῦ λόγου, τὸ στηριζόμενον μόνον ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιστήμης καὶ εὐγλωττίας, δὲν εἶναι καρποφόρον.

*

Ὁ κατέχων τὴν κλεῖδα τῆς προσευχῆς δύναται νὰ ἀνοίξῃ δι' αὐτῆς τὴν πύλην τοῦ οὐρανοῦ.

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Ἡ Ἱερά Κοινότης τοῦ Ἁγίου Ὄρους, βαθέως συγκινηθεῖσα ἐκ τοῦ πρὸς τὴν Ἁγιώνυμον Ἱεράν Ἀκρόπολιν τοῦ Ἄθω ἐνδιαφερόντος τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως καὶ τῶν Κυβερνήσεων Αὐτοῦ πρὸς τὰ διάφορα ἀγιορειτικὰ ζητήματα, διεβίβασε πρὸς Αὐτὸν τὸ ἀκόλουθον εὐχαριστήριον ἐγγράφον, οὗ παρόμοιον ἀπέστειλε καὶ πρὸς τὸν κ. Πρωθυπουργόν:

Μεγαλειότατε,

Ἡ καθ' ἡμᾶς Ἱερά Κοινότης τοῦ Ἁγιώνυμου Ὄρους Ἄθω, ἐκπροσωπομένη ἐκ τῶν εἴκοσιν Ἱερώων καὶ Εὐδαγῶν αὐτοῦ Μονῶν, λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν αὐτῆς τὸ ὁλον ἐνδιαφέρον τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος καὶ τῶν Κυβερνήσεων Αὐτῆς πρὸς τὸν Ἱερόν ἡμῶν Τόπον, ἐκδηλούμενον διὰ τῆς πλήρους κατανοήσεως τῶν ἐκάστοτε τιθεμένων αἰτημάτων αὐτῆς ἐπὶ διαφόρων ζητημάτων, ἰδίᾳ φύσεως οἰκονομικῆς, καὶ τῆς ἱκανοποιήσεως τούτων μετ' εὐσεβόφρονος καὶ ἐθνικόφρονος διαθέσεως, ἔγνωμεν ὑποχρέωσιν ἡμῶν, ἵνα εὐλαβῶς ἀναφέρωμεν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα τὴν εὐχάριστον ἡμῶν ταύτην διαπίστωσιν, ἣτις βαθύτατα συγκινεῖ ἡμᾶς καὶ ἐνισχύει εἰς τὴν συνέχισιν τῆς ἐθνικοθρησκευτικῆς ἡμῶν ἀποστολῆς ἐν τῷ Ἱερῷ τούτῳ Τόπῳ.

Μεγαλειότατε, ἡ συγκίνησις καὶ εὐχαρίστησις ἡμῶν, ἀξάνει ἔτι μᾶλλον, ἐκ τῆς ἐτέρας διαπιστώσεως, ἐξ ἧς προκύπτει, ὅτι ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης, διὰ τῆς εὐσεβοφροσύνης Αὐτῆς πρὸς τὸ Ἁγιώνυμον Ὄρος, συνεχίζει οὐχὶ μόνον τὸ ὅπερ ἐπεδείξαντο μὲ πνεῦμα βαθυτάτης εὐσεβείας πρὸς αὐτὸ οἱ ἀείμνηστοι τῆς εὐσεβοῦς Ὑμῶν Οἰκογενείας Πάππος, Πατὴρ καὶ Ἀδελφοί, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀρχαῖον πρὸς τὸ Ἁγιον Ὄρος δεσμόν τῶν Βυζαντινῶν Ἀυτοκρατόρων, οἵτινες βαθύτατα ἐξετίμησαν τὸν μοναχικὸν θεσμόν, ὡς θεματοφύλακα τῶν ἐθνικοθρησκευτικῶν ἡμῶν παραδόσεων καὶ ἀνεδείχθησαν ἰδρυταὶ καὶ προστάται τῶν Ἱερῶν αὐτοῦ Καθιδρομάτων.

Μεγαλειότατε, ὡς ἐκδήλωσιν τῆς πρὸς τὸν Ἱερόν ἡμῶν Τόπον εὐμενοῦς προσοχῆς τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος καὶ τῆς Κυβερνήσεως Αὐτῆς, ἀναφερόμεν τὰ προσφάτως ἱκανοποιηθέντα αἰτήματα τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱεράς Κοινότητος, ἧτοι τὸ περὶ ἐξαιρέσεως τῶν ἐναπομεινάντων ταῖς Ἱεραῖς Μοναῖς Μετοχιῶν, τὸ περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν Ἱερῶν Μονῶν ἐκ τοῦ φόρου καθαρᾶς προσόδου τῶν ἐν Χαλκιδικῇ καὶ ἄλλαχού δασιῶν, καὶ τῶν ἀστικῶν ἀκινήτων αὐτῶν.

Ἡ καθ' ἡμᾶς Ἱερά Κοινότης, Μεγαλειότατε, περαίνουσα τὴν ὀλοφύχιστον, ἐκ μέρους τῶν εἴκοσιν Ἱερῶν καὶ Εὐδαγῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἄθω, ἐπιστολὴν αὐτῆς, μετ' εὐλαβείας διατρανεῖ τὰ αἰσθητά ἀφοσιώσεως αὐτῶν καὶ τοῦ Ἱεροῦ Σώματος πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα καὶ τὴν ἄπειρον αὐτῆς ἐγγνωμοσύνην διὰ τὸ πρὸς τὸν Ἱερόν ἡμῶν Τόπον ἐπιδεικνυόμενον μέγιστον ἐνδιαφέρον καί, ἐν τῇ πεποιθήσει συνεχίσεως αὐτοῦ διὰ τὴν εὐμενῆ ἐπίλυσιν καὶ ἄλλων σοβαρῶν αἰτημάτων, ἐξαιτούμεθα παρὰ τοῦ Παντοδυνάμου καὶ Πανπεραγὰθου Θεοῦ τὴν χάριν καὶ εὐλογίαν ἐπὶ τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος καὶ ἐπὶ πάσης τῆς Βασιλικῆς Αὐτῆς Οἰκογε-

Ο ΣΤΑΓΩΝ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Ἡ, κατὰ τὸ ἔτος 1882, ἐπελθοῦσα Ἡπειροθεσσαλικῶν ἐκκλησιαστικῶν περιφερειῶν, συνένωσις μετὰ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, εὔρεν ὡς Ἀρχιερέα τῆς Ἐπισκοπῆς Σταγῶν τὸν ἀπὸ Πρεσπῶν μετατεθέντα Προεδρικῶς Μελέτιον, ὅστις, πρὸ οἰκονομικῶν εὐρισκόμενος δυσχερειῶν, ὑπέβαλε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τὴν κάτωθι αὐτοῦ ἀναφοράν.

«Πρὸς τὴν Σεβαστὴν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ εὐσεβᾶτως ὑποφαινόμενος ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καθυποβάλλων διὰ τῆς παρουσίας μου τὴν ὡς ἔπεται ἐξιστόρησιν τῶν κατ' ἐμὲ πρὸς τὴν Σεβασμίαν μοι καὶ Ἱερὰν Σύνοδον, ἐξαιτούμαι παρ' Αὐτῆς νὰ ληφθῆ ἡ δέουσα πρόνοια.

Ὁ ὑποφαινόμενος διορισθεὶς πρὸ δύο ἤδη ἐτῶν ὑπὸ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τῇ ἐγκρίσει καὶ τοῦ Μητροπολίτου Λαρίσης, ὡς κανονικὸς Ἀρχιερεὺς καὶ Πρόεδρος τῆς Ἐπισκοπῆς ταύτης Σταγῶν, ἦλθον καὶ εὔρον τὴν ἐπαρχίαν ταύτην σπαρασσομένην ὑπὸ παντοίων δεινῶν, ὑφ' ὧν συγκινούμενος προὔτιμων νὰ πάσχω ἐγὼ αὐτὸς ἢ νὰ ἐπιβάλλωμαι εἰς τὰ πνευματικά μου τέκνα, χρώμενος τῇ κυβερνητικῇ ὑποστηρίξει, πρὸς εἰσπραξίν τῶν, ἱεραρχικῶς, καθωρισμένων καὶ ἀνεγνωρισμένων δικαιωμάτων μου, συνετηρούμην δὲ καὶ ἀπέτιον τὰς τακτικὰς καὶ ἐκτάκτους ἐκκλησιαστικὰς μου δόσεις ἐκ δανείων, ἐλπίζων καὶ ἀναμένων ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὴν, ἐκ τοῦ ζυγοῦ, ἀπολύτρωσιν κατὰ τοὺς προαιωνίους, τοῦ Γένους ἡμῶν, πόθους.

Γενομένης δὲ ταύτης καὶ ληξάντων τῶν δεινῶν, ἀπετάθην, ὡς εἰκόσ, πρὸς ἐκείνας, τῆς ἐπαρχίας μου, κοινότητος, αἵτινες ἀπὸ δύο ἐτῶν καθυστεροῦσι τὰ δικαιώματά μου καὶ ἐζήτησα τὴν ἀπότισιν αὐτῶν, ἀλλὰ κρατερὰς ἀπήνητσα ἀντιστάσεις παρὰ τῶν κοινοτήτων τούτων, ἀξιουσῶν τῆς μὲν, ὅτι πλέον ἔγινεν ἐλευθερία καὶ παραγράφονται τὰ ἐπὶ Τουρκικῆς ἐξουσίας κεκτημένα δικαιώματα, τῆς δὲ, ὅτι δὲν ἔννοεῖ νὰ πληρώσῃ εἰς σταθερὸν νόμισμα κατὰ τὰς διαταγὰς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς τέως Τουρκικῆς ἐξουσίας.

Μάτην δὲ παρέστησα ἐπανειλημμένως εἰς τὰς κοινότητας ταύτας ὅτι τὰ καθυστερούμενα δικαιώματα ἡμῶν δὲν εἰσεπράχθησαν μέχρι τοῦδε, διότι συγκινούμενοι ἐκ τῶν δεινῶν, ἀπεφεύγομεν κατὰ καθήκον πατρικὸν νὰ ἐπικαλεσθῶμεν παρὰ τῆς Τουρκικῆς ἐξουσίας τὴν κυβερνητικὴν συνδρομήν, ἣν θεαίως θὰ παρεῖχεν ἡμῖν ἐκ κυβερνητικοῦ καθήκοντος.

Μάτην παριστάνομεν προσέτι, ὅτι τὸ ἐπιβεβλημένον χρηματικὸν ποσὸν εἰς ἐκάστην κοινότητα δὲν εἰσῆρχετο εἰς τὸ βαλάντιον ἡμῶν ὀλόκληρον, ἀλλ' εἰς

νείας, καὶ μακρότητα ἡμερῶν ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν ἔθνους καὶ διατελοῦμεν μετ' ἀφοσιώσεως καὶ βαθυτάτου σεβασμοῦ.

Ἀπαντες οἱ ἐν τῇ Κοινῇ Συνάξει Ἀντιπρόσωποι καὶ Προϊστάμενοι τῶν εἰκόσιν Ἱερῶν καὶ Ἐδαγῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἄθω.

Ἐν Καραϊς τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἄθω τῇ 26 Μαΐου 1953.

αὐτὸ συγκατελέγοντο καὶ δόσεις ἐκκλησιαστικαὶ (ἦτοι πατριαρχικὴ ἐπιχορήγησις καὶ συνδρομαὶ εἰς ἐθνικὸν ταμεῖον, Θεολογικὴν Σχολὴν καὶ εἰς τὰ συντηρούμενα ὑπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας φιλανθρωπικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα), εἰσπραττόμενα ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐκ τοῦ λαοῦ διὰ τοῦ προσώπου τοῦ Ἀρχιερέως, τὰς ὁποίας δόσεις ἀπετίσαμεν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν εἰς σταθερὸν νόμισμα, μὴ δυνάμενοι νὰ πράξωμεν ἄλλως. Πλὴν, πρὸς ὅλας τὰς παραστάσεις ταύτας, οἱ ἄνθρωποι κωφεύουσιν καὶ οὕτως ὁ ὑποφαινόμενος διατελεῖ ἐν μεγάλῃ στενοχωρίᾳ, καταζητούμενος ὑπὸ τῶν δανειστῶν του.

Διὸ προστρέχω εἰς τὴν Σεβασμίαν μοι καὶ Ἱερὰν Σύνοδον καὶ καθικετεῶν Αὐτήν, ὅπως ἐνεργηθῶσι παρὰ τῇ Σεβαστῇ Κυβερνήσει τὰ δέοντα, ἵνα διὰ τῆς εἰσπράξεως τῶν καθυστερουμένων δικαιωμάτων μου ἀπαλλαγῶ τῆς, ἐν ἣ διατελῶ, οἰκονομικῆς δυσχερείας.

Ἐν Τρικάλαις τῇ α'. Ἰουνίου 1882. Ἀριθ. 75.

Τῆς Σεβασμίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ταπεινὸς ἐν Χ' ἀδελφὸς καὶ τῶν πανσέπτων μοι Αὐτῇ ἐπιταγῶν ὅλως προθυμότητος

† Ὁ Πρόεδρος Σταγῶν Μελέτιος.

Ἀλλὰ καὶ μετὰ πάροδον μηνῶν ἐπανερχόμενος ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, γράφει τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τὰ ἑξῆς.

Ἐν Καλαμπάκῃ τῇ 10 Δεκεμβρίου 1882.

Πρὸς

Τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
Διὰ προηγουμένων μοι ἐγγράφων πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ἀπὸ χρονολογίαν 1ης Ἰουνίου τρέχοντος καὶ πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀπὸ 7 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐξηγησάμην, ὅπως ληφθῆ πρόνοια περὶ πληρωμῆς τῶν καθυστερουμένων δικαιωμάτων ἐκ τῶν ὀφειλομένων κατὰ τὰ πρὸ τῆς καταλήψεως τῶν νέων ἐπαρχιῶν μέχρι τέλους τοῦ ἔτους 1881. Βεβαιούμενος δὲ ἤδη, ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀναγνωρίσασα τὴν δικαίαν ἡμῶν ταύτην ἀπαίτησιν, ἀπεφάσισεν ἀποτελεσματικῶς ἐπ' αὐτῆς νὰ διενεργήσῃ ὅπως διαταχθῆ ἡ πληρωμὴ τῶν εἰς ἡμᾶς ὀφειλομένων, σπεύδων κἀγὼ καὶ ὑποβάλλω συνημμένως ᾧδε κατάλογον (1) τῶν καθυστερουμένων.

Ἐν τῷ καταλόγῳ τούτῳ, ὡς θέλει παρατηρήσει ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, σημειῶ τὰς κοινότητας, ἦτοι τὰ χωρία, τὰ ὀφείλοντα εἰσέτι ἐκ τῶν ἀρχιερατικῶν δικαιωμάτων καὶ βεβαιῶ, ὅτι κατὰ μὲν τὸ 1880 ὀφείλονται γρόσια 12134, ἀντιστοιχοῦντα πρὸς παλαιὰς δραχμὰς 3033⁵⁰/₁₀₀, κατὰ δὲ τὸ 1881 ὀφείλονται γρόσια 17041, ἀντιστοιχοῦντα πρὸς δραχμὰς 4260²⁴/₁₀₀, ἦτοι κατ' ἀμφοτέρω τὰ ἔτη καθυστεροῦνται γρόσια 29175, ἀντιστοιχοῦντα πρὸς δραχμὰς παλαιὰς 7293⁷⁴/₁₀₀, κατὰ δὲ τὰ προηγούμενα ἔτη ὀφείλονται γρόσια 4365, ἀντιστοιχοῦντα πρὸς δραχμὰς παλαιὰς 1091²⁴/₁₀₀—ἐκάστη δραχμὴ ὑπολογίζεται εἰς τέσσαρα γρόσια, διότι ταμειακῶς οὕτως ἔχει, καὶ οὕτως ἡ ἔτησις ἐπιχορήγησις ἔχει κανονισθῆ, καὶ οὕτως ἡ πληρωμὴ ἐγένετο

1. Ἐν τῷ οἰκίῳ φακέλλῳ δὲν ὑπάρχει ὁ κατάλογος οὗτος.

πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον καὶ λοιπὰ καθιδρύματα.

Καὶ αἱ μὲν καθυστερούμεναι δραχμαὶ 7293⁷⁴/₁₀₀ τῶν ἐτῶν 1880 καὶ 1881 ὀφείλονται εἰς ἐμὲ αὐτὸν προσωπικῶς, αἱ δὲ 1091²⁴/₁₀₀ προσηγουμένων ἐτῶν ὀφείλονται εἰς τὸν προκατόχον μου Κλήμεντα Μητροπολίτην Δρυϊνουπόλεως, ἀπαιτοῦντα ταύτας καθ' ἑκάστην παρ' ἐμοῦ ὥστε τὸ ὄλον τῶν ὀφειλομένων συμποσοῦται εἰς γρόσια 33540, ἤτοι δραχμὰς παλαιὰς 8384⁹⁸/₁₀₀, αὗται δὲ ἀναγόμεναι εἰς νέας δραχμὰς ἐπὶ ἐκπτώσει 10⁰/₁₀₀, καθ' ὅσον ἡ ἐπιχορήγησις μισθὸς οὖσα ἐπὶ ἐκπτώσει 10⁰/₁₀₀ πληρῶνεται εἰς νέας δραχμὰς, συμποσοῦνται εἰς νέας δραχμὰς 7546⁵⁰/₁₀₀.

Ἐν τῷ καταλόγῳ τούτῳ δὲν ἐσημείωσα τὰ ὅσα ὀφείλω πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον καὶ λοιπὰ καθιδρύματα κατὰ τὴν τότε τάξιν καὶ τοὺς τότε λόγους, διότι, ἂν καὶ δὲν εἰσέπραξα, ἐπλήρωσα ἕμως πολλὰ ποσά, πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον ἰδίως, καὶ τοσαῦτα ὥστε ἂν καὶ τὸν λογαριασμὸν αὐτῶν πρέπη νὰ κάμω συνεννοούμενος μὲ τὸ Πατριαρχεῖον αὐτό, δικαιοῦμαι νὰ πιστεύω, ὅτι τὰς πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον καὶ λοιπὰ καθιδρύματα ὑποχρεώσεις μου ἐξεπλήρωσα.

Ἐκ τούτων πάντων παρατηρεῖ ἡ Ἱερά Σύνοδος, ὅτι ἐν ᾧ ἀπὸ τὰ σημειούμενα ἐν τῷ καταλόγῳ χωρῖα ἔπρεπε νὰ εἰσπράξω καθ' ἑκάστον τῶν ἐτῶν 1880 καὶ 1881 γρόσια 28339, μοὶ ὀφείλονται γρόσια 29175, ἤτοι δλόκληρος ἡ ἐπιχορήγησις ἐνὸς ἔτους καὶ ἐκ τοῦ ἐτέρου ἔτους 836 γρόσια. Καὶ πῶς μὲν συνετηρήθη καὶ τὰς ὑποχρεώσεις μου σχεδὸν ἐξεπλήρωσα δὲν δυσκολεύομαι νὰ τὸ εἶπω, ἀφ' οὗ βέβαιον εἶναι, ὅτι ἐκ δανείων ἰδιωτικῶν συνετηρήθη καὶ τὰς ὑποχρεώσεις μου ἐξεπλήρωσα.

Εὐελπιζόμενος δὲ ὅτι ἡ Ἱερά Σύνοδος παρατηροῦσα καὶ πειθομένη ὅτι ἡ ἀπαίτησίς μου αὕτη εἶναι δικαιοσάτη, θέλει διενεργήσῃ, ὅπως ἅπαντα τὰ εἰς ἐμὲ ὀφειλόμενα καὶ τὸν προκατόχον μου πληρωθῶσι, καθὼς καὶ τὰ τῶν ἐτέρων ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν Ἀρχιερέων ἐν τῇ Ἡπειροθεσσαλίᾳ.

Ἵποσημειοῦμαι εὐσεβάστως

† Ὁ Πρόεδρος Σταγῶν Μελέτιος».

Ἐκ παραλλήλου ἕμως, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον παρεκάλεσε τὴν Ἱ. Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἵνα διατάξῃ τὸν Μελέτιον πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν πρὸς αὐτὸ καὶ τοῦ προκατόχου του χρηματικῶν ὑποχρεώσεων. «Ἐπειδὴ δὲ ὁ ὀφειλέτης ἀδελφός, ἀνέγραψεν ἡ σχετικὴ Πατριαρχικὴ ἐπιστολή, ἐτήρησε σιγὴν πρὸς τὰ πολλάκις γραφέντα αὐτῷ καὶ πρότερον καὶ μετὰ τὴν μεταπολίτευσιν γράφοντες, ἀξιοῦμεν ἀδελφικῶς τὴν φιλίαν ἡμῶν αὐτῆς Πανιερότητα, ὅπως καθ' ἣν, ἀείποτε ἐπεδειξάτο εὐλάβειαν πρὸς τὴν τάξιν καὶ τὰ καθεστῶτα τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, εὐαρεστηθῆ καθυποβαλεῖν τὸ πρᾶγμα τῆ ἐπιδοκιμασίᾳ τῆς περὶ αὐτὴν Ἀγίας Συνόδου καὶ ὑποχρέωσιν τὸν ὀφειλέτην ἀποδοῦναι ἀμεταθέτως τὰ ὀφειλόμενα τῷ προκατόχῳ αὐτοῦ καὶ δηλῶσαι προσεχῶς ἡμῖν τὸ ἀποτέλεσμα...» (1).

1. Β. Ἀτέση: Ἐπίτομος Ἐπισκοπικὴ Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι σήμερον. Ἐν Ἀθῆναις 1948. Τ. Α' σ. 112.

Ἡ Σύνοδος, μετὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν δεόντων παρὰ τῷ Ἀρχιερεῖ τούτῳ ἀπῆντησεν ὡς ἐξῆς εἰς τὴν Πατριαρχικὴν παράκλησιν.

Ἀριθ. Πρωτ. 663
Διεκ. 522

Ἐν Ἀθῆναις τῆ α' Ἰουνίου 1887

Τῷ Παναγιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ
Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικῷ
Πατριάρχῳ Κυρίῳ Κυρίῳ Διονυσίῳ τῷ Ε'.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὸν ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν ἀπονέμει. Ἀσμένως κοιμισαμένη ἡ Ἱερά Σύνοδος τὴν ἀπὸ καθ' Ἰουλίου π. ἔ. ἀδελφικὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Σεβασμίῳ Πατριάρχῳ Κυροῦ Ἰωακείμ, δι' ἧς ἀνεκοινώσατο αὐτῇ, ὅτι ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σταγῶν Κύριος Μελέτιος ὀφείλει ἀποτίσαι τῷ Σεβασμιωτάτῳ προκατόχῳ αὐτοῦ Μητροπολίτῃ Δρυϊνουπόλεως Κυρίῳ Κλήμεντι, τὰ ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν, καθυστερούμενα κανονικὰ αὐτοῦ δικαιώματα ἀνερχόμενα εἰς γρόσια 11.110, μετὰ σπουδῆς ἐνήργησε τὸ καθ' ἑαυτὴν εἰς περὰ ἰσιν τῆς ἐκκρεμοῦς ὑποθέσεως ταύτης.

Ἐπειδὴ δὲ πᾶσα ἄλλη ἐνέργεια εἰς τὴν λύσιν τελουσα τῆς προκειμένης διαφορᾶς, διαφεύγει, ὡς γνωστὸν, τὴν ἐαυτῆς ἀρμοδιότητα, διὰ τοῦτο πέμψασα ἐγκαίρως πρὸς τὸν διαληφθέντα Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Σταγῶν τὴν, ἐν λόγῳ, Πατριαρχικὴν ἐπιστολὴν, ἠξίωσε συγχρόνως παρ' αὐτοῦ, ὅπως, λαθῶν γνῶσιν τοῦ περιεχομένου αὐτῆς, ἐπισπεύσῃ τὴν ἀποτίσιν τοῦ χρηματικοῦ τούτου καθυστερήματος.

Τούτου δὲ ἤδη ἀπαντήσαντος ἐν δυσίῳ αὐτοῦ ἐγγράφοις, ἀπὸ 9 Ἰανουαρίου ἔ. ἔ. καὶ ὑπ' ἀριθ. 519 καὶ ἀπὸ 20 Ἀπριλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους καὶ ὑπ' ἀριθ. 182 ἡ Ἱερά Σύνοδος, εἰς ἀπάντησιν τῆς μνημονευθείσης Πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς, πέμπει ἀμφοτέρω μετὰ τοῦ ὑποδληθέντος καταλόγου τῶν χωρίων, τῶν μὴ ἐν τῇ ἐλευθερᾷ Ἑλλάδι συμπεριληφθέντων, τῇ Ἑμετέρᾳ Θειοτάτῃ Παναγιότητι πρὸς γνῶσιν αὐτῆς καὶ ἐνέργειαν.

Δραττομένη ἐν τούτοις τῆς εὐκαιρίας ταύτης ἀσπάζεται ἀδελφικῶς τὴν Ἑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα, ὡς καὶ τὴν περὶ αὐτὴν Ἀγιωτάτην Σύνοδον καὶ ἐξαιτουμένη παρὰ Κυρίου τὰ ἔτη αὐτῆς ὅ,τι πλεῖστα καὶ σωτήρια διατελεῖ.

Ἡ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὴ ἀδελφὴ καὶ συλλειτουργὸς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

† Ὁ Ἀθηνῶν Προκόπιος Πρόεδρος

† Ὁ Δημητριάδος Γρηγόριος

† Ὁ Χαλκίδος Χριστοφόρος

† Ὁ Θαυμακοῦ Μισαήλ

† Ὁ Πλαταμῶνος Ἀμβρόσιος

Ὁ π. τ. Ἱ. Σ. Β. Ἐπίτροπος

Ἱ. Μαυρομιχάλης»

Ὁ Μελέτιος πρὸ τῆς προσαρτήσεως τῆς Ἐπισκοπῆς αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἔφερε τὸν τίτλον τοῦ Μητροπολίτου ἡ ἀρμοδιὰ ἕμως τοῦ Ἵπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπηρεσίᾳ, ἴσως

ἐκ παραδρομῆς, δσάκις ἐπεκοινώνει, δι' ἀλληλογραφίας, μετ' αὐτοῦ ἐπιτιλοφόρει τοῦτον Ἐπίσκοπον, πράγμα ἀπαρέσκον τῷ Μελετίῳ, ἀναφερθέντι τῇ Συνόδῳ ὡς ἐξῆς.

Ἀριθ. 670

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7 Ἰουλίου 1886

Ὁ Μητροπολίτης Σταγῶν

Πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπειδὴ, ὡς φαίνεται, δὲν ἀνεκοινώθη ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς χειραφετήσεως εἰς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κ.λ.π. Ὑπουργεῖον μὲ ὁποῖον τίτλον ἐχειραφετήθημεν ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου, δὲν προσαγορεύει ἡμᾶς ἐν τοῖς ἐγγράφοις αὐτοῦ μὲ ὄν φέρομεν τίτλον τοῦ Μητροπολίτου.

Διὸ ἐθεωρήσαμεν ἐπάναγκας χάριν τοῦ Νόμου νὰ καταστήσωμεν τοῦτο γνωστὸν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ, ἥτις διατελεῖ ἐν γνώσει ὁποῖον τίτλον φέρομεν, ἵνα εὐαρεστουμένη καταστήσῃ τοῦτο γνωστὸν καὶ πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κ.λ.π. Ὑπουργεῖον διὰ τὰ περαιτέρω.

Εὐπειθεστατῶν

† Ὁ Σταγῶν Μελέτιος».

Ἡ Σύνοδος υἱοθετήσασα τὰς ἐν προκειμένῳ ἀφψεις τοῦ Ἱεράρχου τούτου, ἀνηνέχθη τῷ ἀρμοδίῳ Ὑπουργεῖῳ διὰ τοῦ κατωτέρω Αὐτῆς ἐγγράφου.

Ἀριθ. πρωτ. 3388
δισκ. 2048 Ἐν Ἀθήναις τῇ 21 Ἰουλίου 1886

Ἡ Σύνοδος

Πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον

Περὶ τοῦ Μητροπολίτου Σταγῶν

Διαβιβάζουσα ἡ Σύνοδος ἐγκλειστον ἦδε ἐγγράφον τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σταγῶν, ἀπὸ 7 τοῦ λήγοντος μηνὸς καὶ ὑπ' ἀριθ. 670, φρονεῖ, ὅτι οὗτος δικαιούται ἀναντιρρήτως νὰ φέρῃ τὸ ἀξίωμα ἢ τὸν τίτλον τοῦ Μητροπολίτου διὰ τοὺς ἐξῆς ἀποχρώντας λόγους.

α) Διότι ἀναγνωρίζει αὐτὸν ὡς Μητροπολίτην ἢ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ διὰ τοῦ ἀνά χειρας αὐτοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ γράμματος ἀπὸ τοῦ Ματθαιῶν αὐτῶν καὶ ὑπ' ἀριθ. 2306.

β) Διότι ἀναγνωρίζει ὡσαύτως αὐτὸν ὡς τοιοῦτον καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τοῦ πρὸς αὐτὸν ἐγγράφου αὐτῆς ἀπὸ 7 Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους καὶ ὑπ' ἀριθ. 223 καὶ

γ) Διότι συνηγορεῖ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τὸ ἄρθρον ΙΖ' τοῦ Σ' Νόμου, ἔχον οὕτως: «Ὅσοι ἐκ τῶν ἐπιζώντων Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων ἔφερον μέχρι τοῦδε τὸν τίτλον τοῦ Μητροπολίτου, θέλουσι διατηρήσει αὐτὸν ἐφ' ὅρου ζωῆς».

Ἐπομένως παρακαλεῖται τὸ Ὑπουργεῖον ὅπως, εὐαρεστούμενον, ἐπιστείλῃ τὰ δέοντα πρὸς τὰς ἀρμοδίας διοικητικὰς ἀρχάς, ἵνα ἀναγνωρίσωσιν αὐτὸν, ὡς τοιοῦτον.

† Ὁ Ἀθηνῶν Προκόπιος πρόεδρος † Ὁ Τρίκκης Μελέτιος † Ὁ Θαυμακοῦ Μισαήλ».

Καὶ ὄντως τοῦ λοιποῦ ἐπιτιλοφορεῖτο Μητροπολίτης μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἐπισυμβάντος κατὰ Μάϊον τοῦ 1893.

† Ὁ πρ. ΔΗΜΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΕΝ Τῷ ΒΥΖΑΝΤΙῳ ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΠΑΡΑΜΟΝΑΣ ΤΗΣ ΠΤΩΣΕΩΣ ΤΟΥ

Τὸ Βυζάντιον, ὀλίγον πρὸ τῆς πτώσεώς του εὐρίσκετο εἰς χαῶδη κατάστασιν, ὀφειλομένην τὸ μὲν εἰς τὴν οικονομικὴν αὐτοῦ ἔξασθένησιν, τὸ δὲ εἰς τὴν σύγχυσιν τὴν προκληθεῖσαν ἐκ τῆς ἀπολείρας τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ ἐξουσίας ὅπως ἐπιβῆλη διὰ τῆς βίας εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τὴν ἔνωσιν αὐτῆς μετὰ τῆς Λυτικῆς.

Ἀσαφῆς καὶ συγκεχυμένη εἶναι ἡ εἰκὼν, τὴν ὁποῖαν μᾶς παρέχουν οἱ πλείστοι τῶν ἱστορικῶν περὶ τῶν τελευταίων χρόνων τοῦ Βυζαντίου. Κατ' αὐτούς, ἡ πτώσις τούτου δέον ν' ἀποδοθῇ εἰς τὸν θρησκευτικὸν φανατισμὸν τοῦ λαοῦ, ὅστις ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν μοναχῶν τελῶν ἐθεώρει καὶ καθίστα ἄκαρπον τὴν πολιτικὴν τῆς προσεγγίσεως πρὸς τὴν Ρώμην, τὴν ὁποῖαν ἠκολούθουν οἱ τελευταῖοι τῶν Παλαιολόγων. Οἱ πρῶτοι μάλιστα πιστεύσαντες τὸν μῦθον τοῦτον ἦσαν Ἕλληνες λατινόφωνοι, ὡς ὁ ἱστορικὸς Δούκας, σύγχρονος τῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα περιγράφει.

Ἡ πραγματικότης ὅμως ὑπῆρξε περισσότερον ὀδυνηρά. Ὁσάκις ὁ ἔξωτερικὸς κίνδυνος παρουσιάζετο σοβαρός, οἱ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου ἐστρέφοντο πρὸς τὴν Λύσιν, ἐπαιτοῦντες τὴν στρατιωτικὴν βοήθειαν αὐτῆς. Ὡς ἀπαραίτητος ὅρος ὅμως πρὸς παροχὴν μιᾶς τοιαύτης συνδρομῆς ἐτίθετο πάντοτε ὑπὸ τῆς Λύσεως ἡ ἀποκατάστασις τῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Λύσεως καὶ τῆς Ὀρθόδοξου Ἀνατολῆς. Ὑπὸ τοιαύτην μάλιστα προοπτικὴν συνεκλήθη ἡ ἐν Φερράρα σύνοδος.

Μία τοιαύτη ὅμως σύνοδος ἐκ τῶν προτέρων ἦτο καταδικασμένη εἰς ἀποτυχίαν, καθ' ὅσον ὁ Πάπας καὶ οἱ Λυτικοὶ καθόλου ἀπέβλεπον εἰς τὸ νὰ παρασύρουν τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν ἀναγνώρισιν ἀπάντων τῶν δογμάτων τῆς Λυτικῆς Ἐκκλησίας μετὰ παροχὴν εἰς αὐτοὺς σχετικῶν ἐξηγήσεων, ἀφ' ἐτέρου δὲ διότι οἱ Ὀρθόδοξοι καὶ δὴ ὁ Ἐφέσου Μάρκος ἐζήτουν ὅπως οἱ Λατίνοι πεισθοῦν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰς περὶ τὰ δόγματα καινοτομίας των καὶ ἐπανεέλθωσιν εἰς τὴν προτέραν κοινὴν πίστιν¹. Ἐξ ἄλλου ὁ Αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου Ἰωάννης ὁ Η' ἐπέδωκε τὴν ταχεῖαν ἔνωσιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν οὕτω δὲ ἐξηγεῖται ἡ αὐστηρὰ στάσις, τὴν ὁποῖαν ἐλάμβανεν ἔναντι πάσης συζητήσεως ἐπὶ ἀμφισβητουμένων θεμάτων ὑπὸ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Οὗτος μάλιστα εἰς τὴν πολιτικὴν του αὐτὴν ὑπεστηρίζετο ὑπὸ ὁμάδος ἀνωτέρων κληρικῶν, εὐνοούντων τὴν ἔνωσιν καὶ λαμβανόντων ἐντολὰς παρὰ τοῦ Νικαίας Βησσαρίωνος καὶ τοῦ Ρωσίας Ἰσιδώρου. Οἱ κληρικοὶ δὲ οὗτοι, ὡς καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ, χρησιμοποιοῦντες ὅτε μὲν τὴν πειθῶν,

1. Βλέπε σχετικῶς τὴν μαρτυρίαν Ἰωσήφ τοῦ Μεθώνης ἐν Migne, Patrol. Grecque τόμ. 159, col. 1028 ἐπίσης τὴν ὁμιλίαν Μάρκου τοῦ Ἐφέσου κατὰ τὴν τρίτην συνοδικὴν συνεδρίασιν τῆς 14ης Ὀκτωβρίου 1438.

δὲ δὲ τὴν ἀπειλὴν ἐπέτυχον ὥστε οἱ πλείστοι τῶν Ὀρθοδόξων ἀντιπροσώπων ν' ἀποδεχθῶσι τὸν «Τόμον τῆς ἐνώσεως», δημοσιευθέντα ἐπισήμως τὴν 6ην Ἰουλίου τοῦ 1439.

Τὸ γεγονός τοῦτο ἀπετέλεσεν ἐπιτυχίαν μεγίστης σημασίας διὰ τὸν Πάπαν. Εὐγένιον τὸν Δ', τοῦ ὁποίου ἡ θέσις ἐνισχύθη σημαντικῶς. Καὶ πράγματι, ἐὰν ἡ Παπωσύνη δὲν κατορθώσε νὰ ἐπιβληθῇ θρησκευτικῶς ἐπὶ τῆς Χριστιανικῆς Ἀνατολῆς, ἐπέτυχεν ὁμως τὴν ἀνάκτησιν τοῦ γοήτρου τῆς εἰς τὴν Δύσιν, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἔξασθενήσει πολὺ μετὰ τὸ Μέγα Σχίσμα (1378—1417). Οὕτω, ἐνῶ ἡ σύνοδος τῆς Κωνσταντίας τῷ 1415 εἶχε διακηρύξει ὅτι ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος εἶναι ὑπὲρ τὸν Πάπαν, ἡ συνοδικὴ ἐν Φερράρα ἀπόφασις ἐπεβεβαίωσε τόσον σαφῶς τὸ πρωτεῖον τοῦ Πάπα¹, ὥστε δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν αὐτὴν ὡς ἀπαρχὴν τῆς τελικῆς ἀποφάσεως τῆς συνόδου τοῦ Βατικανοῦ².

Ἡ σύνοδος τῆς Φερράρας ἀπετέλει διὰ τὸν Βυζαντινὸν Αὐτοκράτορα πρᾶξιν καθαρῶς πολιτικὴν τοῦτο ὁμως δὲν διέφυγε τὴν προσοχὴν τοῦ σουλτάνου Μουράτ³. Ἐκκλησιαστικὸν εἶναι τὸ πῶσον ὁ Αὐτοκράτωρ ἠπατήθη εἰς τὴν τοιαύτην πολιτικὴν του, καθ' ὅσον τὸ σχίσμα ἐφαίνεται ἀναζωπυρούμενον εἰς τὴν Δύσιν ἔνεκα τοῦ ὅτι ἱκανοὶ τῶν ἐπισκόπων συγκροτήσαντες σύνοδον ἐν Βασιλείᾳ τῆς Ἑλβετίας (24 Ἰανουαρίου 1438) ἀπεσχίσθησαν τοῦ Πάπα Εὐγενίου τοῦ Δ' καὶ κατεδίκασαν ἐπισήμως τὴν σύνοδον τῆς Φερράρας (24 Μαρτίου 1438). Ἀφ' ἐτέρου οἱ ἡγεμόνες τῆς Δύσεως οὐδεμίαν διάθεσιν εἶχον ὅπως ἀποδυσθῶσιν ἐκ νέου εἰς μίαν σοβαρὰν στρατιωτικὴν περιπέτειαν πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ κινδυνεύοντος Βυζαντίου. Ὁ Αὐτοκράτωρ οὐδὲν ἐδιδάχθη ἐκ τῶν ταξιδίων, τὰ ὁποῖα ἀνωφελῶς διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν εἶχον κάμει εἰς τὴν Δύσιν οἱ προκάτοχοί του Ἰωάννης ὁ Ε' (1341—1391) καὶ Μανουὴλ ὁ Β' (1391—1423), ὡς καὶ ἐκ τῆς ἀποτυχίας τῆς ἐκστρατείας τοῦ 1396.

Ἀπὸ θρησκευτικῆς πλευρᾶς αἱ συνέπειαι τῆς συνόδου τῆς Φερράρας ὑπῆρξαν ἐξαιρετικῶς κακαί. Οὕτω ἐπηκολούθησεν ἀφ' ἑνὸς μὲν μεγάλης ἐκτάσεως ἐσωτερικῆς διαμάχῃ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἐκκλησίᾳ, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν διάσπασιν αὐτῆς, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἐπὶ τὰ χεῖρα ἀλλοίωσις τῶν σχέσεων αὐτῆς πρὸς τὴν ὑπόλοιπον Ὀρθοδοξίαν. Παρὰ ταῦτα αἱ πλέον σοβαραὶ τῶν συνεπειῶν ἀπεφεύχθησαν, διότι τὴν διάλυσιν τῆς ἐνώσεως τῆς Φερράρας ἠκολούθησεν ἡ ἐκ τοῦ συνέγγυς ἐπικύρωσις τῆς. Οὕτω οἱ περισσότεροι τῶν ἀνωτέρων ὀρθοδόξων κληρικῶν ὑπέγραψαν κατόπι

ἀσκήσεως βίας ἐπ' αὐτῶν. Ὁ ῥῶσος ἐπίσκοπος τοῦ Souzdal Ἀβράμιος ὑπέγραψε τὸν συνοδικὸν ὄρον μετὰ στέρησιν τῆς προσωπικῆς του ἐλευθερίας ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Ἀφ' ἐτέρου, τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἰωσήφ ἀποθανόντος (9 Ἰουνίου 1439) πρὸ τοῦ τέλους τῆς συνόδου, οἱ Βυζαντινοὶ ἠρνήθησαν, παρὰ τὴν προτροπὴν τοῦ Πάπα (14 Ἰουλίου 1439), νὰ ἐκλέξωσιν νέον Πατριάρχην. Εἰς τὰς λοιπὰς ὀρθοδόξους χώρας ἡ ἐνώσις σποραδικῶς μόνον ἐπεβλήθη, τελικῶς ὁμως πᾶν ἴχνος αὐτῆς ἐξέλιπεν.

Οἱ ἀνώτεροι κληρικοὶ τοῦ Βυζαντίου ἀπαλλαγέντες τῆς παπικῆς πιέσεως καὶ βλέποντες τὴν ζωηρὰν ἀντίδρασιν τοῦ λαοῦ διὰ τὰ ἐν Φερράρα γενόμενα¹ ἐθεώρησαν ἄκυρον τὴν πρᾶξιν τῆς ἐνώσεως. Γάλλοις τῆς ἱστορικῆς παρατηρεῖ σχετικῶς, ὅτι «οἱ πλείστοι τῶν ἐν τῇ συνόδῳ τῆς Φερράρας ὑπογραψάντων τὴν ἐνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν ἀπέβησαν οἱ κατ' ἐξοχὴν ἐχθροὶ ταύτης μετέπειτα»².

Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰωάννης Παλαιολόγος ὁ Η' ἀντιληφθεὶς τὴν δεινὴν θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν περιήλθε τὸ ὅλον ζήτημα ἐγκατέστησεν ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου (Μάιος 1440) τὸν Κυζικίου Μητροφάνην, ὅστις ἠνύθει τὴν ἐνωσιν. Οὗτος ἐπεδίωξε τὴν δημιουργίαν εὐνοϊκοῦ πρὸς τὴν σύνοδον τῆς Φερράρας ρεύματος. Μία μάλιστα τῶν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν ἐνεργειῶν του ὑπῆρξεν ἡ ἀποστολὴ ὑπ' αὐτοῦ ἐπιστολῶν πρὸς τοὺς κληρικοὺς τῶν ἐπαρχιῶν τῶν ἐξαρτωμένων ἐκ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιστολῶν συνίστα ὅπως μνημονεύσῃ τὸ ὄνομα τοῦ Πάπα εἰς τὰ δίπτυχα καὶ ἐτόνιζεν, ὅτι οἱ Βυζαντινοὶ θὰ διετήρουν τὴν ἐκκλησιαστικὴν τῶν παραδόσιν³.

Παρὰ ταῦτα, αἱ κατὰ τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν διαμαρτυρίαι καθίσταντο ὀσημέραι περισσότεραι. Εἰς τὰ ὑπὸ τὸν Αὐτοκράτορα εἰσέτι τελούντα ἐδάφα ἐπὶ κεφαλῆς καὶ ψυχῆ τῆς ἀντιδράσεως ἦσαν ὁ Μητροπολίτης Ἐφέσου Μάρκος καὶ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάννης ὁ Εὐγενικός. Ὁ Μάρκος διὰ τὴν στάσιν του αὐτὴν συνελήφθη κατὰ διαταγὴν τοῦ Αὐτοκράτορος μεταβαίνων εἰς Ἄθω, ἐλευθερωθεὶς δὲ καὶ ἐπιστρέψας εἰς Κωνίαν, ἀπέθανε (1444—1445).

Ἀρχηγὸς τῆς καθόλου ὀρθοδόξου μερίδος ἦτο τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ὁ Γεώργιος Σχολάριος, ἀνὴρ εὐρείας μορφώσεως. Οὗτος εἶχε μετὰσχει τῆς ἐν Φερράρα συνόδου καὶ ἐπὶ τινα χρόνον εἶχε μάλιστα εὐνοήσει τὴν ἐνωσιν. Ὑποστάς ὁμως τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Μητροπολίτου Ἐφέσου, ἐπανήλθε τάχιστα εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ὀρθοδοξίας καρεῖς τῷ 1450 μοναχὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Γεννάδιος.

Οἱ Πατριάρχαι τῆς Ἀνατολῆς, ὁ Ἀλεξανδρείας Φιλόθεος, ὁ Ἀντιοχείας Δωρόθεος καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Ἰωακείμ, οἵτινες εἶχον μετὰσχει τῆς συνόδου τῆς Φερράρας δι' ἀντιπροσώπων τῶν, συνυπογράφαντ' αὐτὴν τὴν ἐνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀντιληφθέντες

1. Πρὸβλ. Concilium Florentinum. Documenta et scriptores, vol II, series B'. fasc. II, Roma 1944, σελίς 97 ἐνθ' ἀναγράφεται: «...καὶ αὐτῷ τῷ μακαρίῳ Πέτρῳ τοῦ ποιμαίνειν καὶ διευθύνειν καὶ κυβερνᾶν τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ι.Χ. πλήρη ἐξουσίαν παραδιδόσθαι, καθ' ὅν τρόπον καὶ ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων καὶ τοῖς ἱεροῖς κανόσι διαλαμβάνεται».

2. Πρὸβλ. Διαμαντοπούλου Ἀδὰμ. Ν., Σίλβεστρος Σύροπουλος καὶ τ' ἀπομνημονεύματα αὐτοῦ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ συνόδου, Νέα Σιών 18 (1923) 245.

3. Βλέπε Φραντζῆν (ἐκδ. Bonn) βιβλ. 2, κεφ. 13, σ. 180.

1. Βλέπε Δούκαν XXXII σ. 216 (ἐκδ. Bonn).

2. Vast H., Le Cardinal Bessarion, Paris 1878 σ. 117.

3. Πρὸβλ. τὴν «ἐπιστολὴν πρὸς κληρὸν καὶ λαὸν Κρήτης», ἐν Νέφ Ἑλληνομνήμονι, τόμ. Α' (1904) 51—52.

τὴν σημασίαν τῶν γενομένων ἐν τῇ συνόδῳ αὐτῇ συνήλθον τῷ 1443 εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔνθα κατεδίκασαν τὴν ψευδο-ἔνωσιν τῆς Φερράρας, ὀνομάσαντες τὴν ἀποφασίσασαν αὐτὴν σύνοδον «Ληστρικὴν» καὶ κηρύξαντες ἔκπτωτον τὸν Κων/λεως Μητροφάνην, ὅστις μετ' οὐ πολὺ ἀπεβίωσεν. Περὶ τοῦ Μητροφάνους τούτου ὁ Γεώργιος Σχολάριος μαρτυρεῖ, ὅτι περὶ τὸ τέλος τοῦ βίου του εἶχε διακόψει πᾶσαν σχεσιν πρὸς τοὺς εὐνοοῦντας τὴν ἔνωσιν, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα νὰ δηλώσῃ ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς τὸν νέον του προσανατολισμόν¹.

Ἐξ ἀντιθέτου ὁ διάδοχος τοῦ Μητροφάνους, ὀνόματι Γρηγόριος Μάμμης, ἐκλεγείν τῷ 1444 ἢ 1445, ἦτο ἔνθερος ὀπαδὸς τῆς ἐνώσεως. Οὗτος μάλιστα ὡς πρωτοσύγκελος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κων/λεως καὶ τοποτηρητὴς τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρείας εἶχε προσυπογράψει τὰς συνοδικὰς πράξεις. Παρὰ ταῦτα ὅμως δὲν κατώρθωσε νὰ ὑπερισχύσῃ τῆς ἀντιδράσεως, τῆς ὁποίας τὴν μῆνιν φεύγων ἐδραπέτευσεν εἰς Ρώμην τῷ 1450—1451².

Ἡ κατάστασις δὲ τότε κατέστη λίαν συγκεχυμένη. Μεταγενέστεροι πηγαί (17ος αἰὼν) ἀναφέρουν ἑτέραν γενικὴν σύνοδον, ἣτις συνελθούσα ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ τῆς Κων/λεως ἠκύρωσε τὰς ἀποφάσεις τῆς συνόδου τῆς Φερράρας καὶ καθήρσε τὸν Πατριάρχην Γρηγόριον³. Τοῦτο ὅμως δὲν φαίνεται ἀληθές, καθ' ὅσον ὁ μετέπειτα αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ ΙΑ' (1449—1453) ἦτο ἔνθερος ὀπαδὸς τῆς ἐνώσεως ἄφ' ἑτέρου δὲ γνωρίζομεν ἐκ τοῦ Σχολαρίου, ὅτι ἐν τῇ πραγματικότητι ὁ «ὄρος» τῆς συνόδου τῆς Φερράρας ἠκυρώθη οὐχὶ μίαν φορὰν, ἀλλὰ τέσσαρας ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κων/λεως πρὸ τῆς πτώσεως τοῦ Βυζαντίου⁴. Κατ' ἀποκρύφους πηγὰς διάδοχος τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου ἐξελέγη ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς Περιβλέπτου, ὀνόματι Ἀθανάσιος, πρόσωπον γνωστὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ, λαβὼν μάλιστα μέρος εἰς τὴν σύνοδον τῆς Φερράρας καὶ συνυπογράψας τὸν συνοδικὸν «ὄρον». Τοῦτο ὅμως ἀγνοεῖ ὁ Γεώργιος Σχολάριος, ἐν τινι χωρίῳ δὲ τῶν ἔργων του διαψεύδει τὴν ὑπαρξίν του⁵.

Ὡς ἀναφέρεται ἀνωτέρω ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ ΙΑ' ἦτο ὀπαδὸς τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπίστευεν, ὅτι μόνον δι' αὐτῆς θὰ ἐσώζετο τὸ Βυζάντιον. Τὴν σωτηρίαν ὅμως τοῦ Βυζαντίου διὰ στρατιωτικῆς βοήθειας τῆς Δύσεως ὁ Πάπας Νικόλαος ὁ Ε' (1447—1455) ἐξήρτα ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ διατάγματος τῆς ἐνώσεως⁶. Πρὸς τοῦτο ὁ πρόην Μη-

τροπολίτης Ρωσίας Ἰσίδωρος, τὸν ὁποῖον ὁ Πάπας Εὐγένιος ὁ Δ' εἶχεν ὀνομάσει καρδινάλιον, ἀφίχθη εἰς Κων/πολιν τὸν Νοέμβριον τοῦ 1452, τὴν δὲ 12ην Δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους τελῶν τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐν τῷ Ναῷ τῆς Ἀγ. Σοφίας ἐμνημόνευσε τὸν Πάπαν Νικόλαον καὶ τὸν ἐξόριστον Πατριάρχην Γρηγόριον. Τὸ τοιοῦτον προεκάλεισε μεγίστην ἀναστάτῳσιν εἰς τὸ ὀρθόδοξον ἐκκλησιαστικόν, τὸ ὁποῖον πάραυτα ἐγκατέλειπε τὸν ναόν⁷. Τοιαύτη ἦτο ἡ θρησκευτικὴ κατάστασις ἐν τῷ Βυζαντίῳ ὀλίγον πρὸ τῆς πτώσεώς του.

Μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Βυζαντίου αὐτομάτως ἔπαυσεν ὑφιστάμενον ζήτημα παραδοχῆς τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, καθ' ὅσον ἐξέλιπεν ὁ διὰ ταύτης ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς καὶ ἡ πολιτικὴ ἐξουσία, ἣτις ἐπεδίωκε ταύτην. Ὁ κλῆρος, ἐλευθέρως πλέον εἰς τὰς θρησκευτικὰς του ἀντιλήψεις, ἐξέλεξεν ὡς Πατριάρχην του τὸν σοφὸν πρόμαχον τῆς Ὀρθοδοξίας Γεώργιον Σχολάριον, τὸν ἐπονομασθέντα διὰ τοῦ μοναχικοῦ σχήματος Γεννάδιον, τοῦ ὁποίου τὴν ἐκλογὴν ἐπεκύρωσεν ὁ Μωάμεθ ὁ Β' (1453/4)⁸.

Ὅποια ὅμως ὑπῆρξεν ἡ τύχη τῆς ἐνώσεως τῆς συνόδου τῆς Φερράρας εἰς τοὺς πέραν τῶν ὁρίων τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας Ὀρθοδόξου;

Περὶ τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς ἐγρᾶφη ἀνωτέρω, ὅτι ἀπέροισαν καὶ κατεδίκασαν τὴν ἔνωσιν. Εἰς τὰς ρουμανικὰς ἐπαρχίας ἢ ἔνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν ἠδυνήθη νὰ ἐπικρατήσῃ ἐπὶ μικρὸν μόνον χρονικὸν διάστημα. Λατινόφιλος τις ἀνώτερος κληρικὸς, ὀνόματι Ἰωακείμ, ὀνομάσθη ὑπὸ τῆς Κων/λεως Μητροπολίτης Μολδοβλαχίας (1447), ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ παραμείνῃ εἰς τὴν ἔδραν του, καταφυγὼν εἰς Πολωνίαν. Ὁ διάδοχος, ἄφ' ἑτέρου, τούτου, ὀνόματι Θεόκτιστος, ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Νικοδήμου εἰς Ρέκ⁹.

Οἱ Σέρβοι, ἄφ' ἑτέρου, προσκληθέντες ὅπως μετᾶσχῳσι τῆς συνόδου τῆς Φερράρας ἠρνήθησαν διὰ τοῦ δεσπότη τοῦ Σερβίας Georges Brankovic.

Ἡ ἐξαιρετικὴ σημασία, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἡ μητροπολιτικὴ ἐπαρχία Ρωσίας, δὲν διέφυγε τὴν προσοχὴν τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Η', ὅστις εἶχεν ἐγκαταστήσει ἐκεῖ ὡς Μητροπολίτην τὸν ἡγούμενον τῆς μονῆς Ἁγίου Δημητρίου Κων/λεως, ὀνόματι Ἰσίδωρον, θερμὸν ὀπαδὸν τῆς ἐνώσεως¹⁰. Ὁ κληρικὸς οὗτος ἀνέπτυξε δράσιν μεγίστης σημασίας καὶ μεγάλας κατέβαλε προσπάθειας παρὰ τῇ ἀντιπροσωπείᾳ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βυζαντίου ἐν Φερράρᾳ, ὅπως δεχθῆ τὴν ἔνωσιν. Διὰ τὸν ὑπερβάλλοντα αὐτὸν ζῆλον

1. Πρβλ. *Petit L.—Siderides X. A.—Jugie M.*, Oeuvres complètes de Georges Scholarios, (Paris 1928—1936), τ. III σ. 194.

2. Βλέπε Φραντζήν Π, 2, σ. 217 (ἔκδ. Bonn).

3. Πρβ. *Παπαϊωάννου Χρ.*, Τὰ Πρακτικὰ τῆς λεγομένης τελευταίας συνόδου τῆς Ἀγ. Σοφίας 1450, ἐν Ἐκκλησ. Ἀληθείᾳ Κων/λεως 15 (1895—1896).

4. Πρβλ. *Petit L.—Siderides X. A.—Jugie M.* ἐνθ. ἀν., σ. 179—180.

5. Αὐτόθι τ. IV, σ. 510.

6. Βλέπε *Marinesco C.*, Le pape Nicolas V et son attitude envers l'empire Byzantin, ἐν Bulletin Archeologique Bulgare, τόμ. 9 (1935) 331 κ. ἔξ.

1. Πρβλ. *Δούκαν XXXVI*, σ. 255 (ἔκδ. Bonn).

2. Πρβλ. *Papadopoulos Th. H.*, Studies and documents relating to the history of the greek church and people under Turkish domination, Brussels 1952.

3. Πρβλ. *Lascares Mich.*, Joachim, métropolitte de Moldavie et les relations de l' Eglise Moldave avec le patriarchat de Péc et l' Archevêché d' Achris au XVe siècle, ἐν Bulletin de la section historique de l' Academie roumaine (Bucarest), τ. 13 (1927) σ. 129—159.

4. Πρβλ. *Pierling P.*, Les Russes au concile de Florence, ἐν Revue des questions historiques No 52, ἔτος 1892, σ. 58—106.

του ὁ Πάπας ἀντήμειψε τοῦτον ὀνομάσας, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἀναφέρεται, καρδινάλιον καὶ λεγαῖτον «a latere» Λιθουανίας, Λιβονίας καὶ Ρωσίας.

Ἐπανελθὼν ὁμοῦς ὁ Ἰσιδώρος εἰς τὰς Σλαβο-ὀρθόδοξους χώρας εὐρέθη πρὸ μεγάλων δυσχερειῶν καὶ ἀντιδράσεως. Οὕτω ἐτέλεσεν ἀρχιερατικὴν λειτουργίαν ἐν τῷ ναῷ ἐν Λνον ἄνευ ὀρθοδόξου ἐκκλησιάσματος, τὸ ὁποῖον ἠρηγήθη νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν. Ἀφίχθεις εἰς Μόσχαν ἀνέπτυξεν ἐπισήμως ἀπὸ τοῦ ἀμβωνοῦ τοῦ καθηδρικοῦ ναοῦ τὸ διάταγμα τῆς ἐνώσεως ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀπηχίσεως εἰς τὸ ἐκκλησίασμα. Ὁ ἀποστάτης Μητροπολίτης συλληφθεὶς ἐνεκλείσθη εἰς τὴν μονὴν Τchoudon, ὁπόθεν δραπέτεύσας ἔφθασε μετὰ πολλὰς περιπετείας εἰς Ρώμην. Οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἁθῶ συνεχάρησαν τὸν Μέγαν Δοῦκα Βασιλείου διὰ τὴν προσήλωσίν του εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν, ἀναγγέλλαντες συγχρόνως εἰς αὐτόν, ὅτι δὲν ἐμνημόνευον πλέον εἰς τὰ δίπτυχα οὔτε τὸν Πατριάρχην οὔτε τὸν Αὐτοκράτορα. Τέλος τῷ 1448 ἡ σύνοδος τῶν ρώσων Ἱεραρχῶν ὀνόμασε Μητροπολίτην τὸν Ἐπίσκοπον Ἰωάνν, ἄνευ βεβαίως τῆς ἀδείας τοῦ λατινόφρονος Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

Παρὰ ταῦτα ὁμοῦς καὶ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ Ἰσιδώρου, ἡ Παπασύνη ἀποδίδουσα μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν διείσδυσίν της εἰς τὰς Σλαβο-ὀρθόδοξους χώρας, δὲν ἀπεθαρρύνθη. Μὴ δυναμένη νὰ δράσῃ εἰς τὰ ὑπὸ τὸν Μέγαν Δοῦκα τῆς Μόσχας ἐδάφη, ἀπεπειράθη νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἔνωσιν εἰς τὰ ὑπὸ τὴν Πολωνο-Λιθουανικὴν ἔξουσίαν τοιαῦτα, ἔνθα καὶ ἐπέτυχεν. Οὕτω τῷ 1458 κατόπιν συμφωνίας μεταξὺ τοῦ Καζιμίρ τοῦ Δ' Jagellon τῆς Πολωνίας (1447—1492) καὶ τοῦ Πάπα Καλίστου τοῦ Γ' (1455—1458) ἰδρύθη μητροπολιτικὴ περιφέρεια περιλαμβάνουσα τὰς ἑννέα ἐπισκοπικὰς διοικήσεις τοῦ Πολωνο-Λιθουανικοῦ κράτους. Μητροπολίτης τῶν Ἐπισκοπῶν τούτων ἀνεκηρύχθη Γρηγόριος τις, βουλγαρικῆς καταγωγῆς, διατελέσας ἀρχιδιάκονος τοῦ Ἰσιδώρου, τοῦ ὁποίου τὰς ιδέας καὶ ἠσπάζετο. Παρὰ τὴν ὑποστήριξιν ὁμοῦς τῆς Πολωνίας, ὁ νεοδιορισθεὶς μητροπολίτης προσέκρουσεν εἰς τόσον ζωηρὰν ἀντίδρασιν, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ ζητήσῃ τὴν ἐκ νέου εἰσδοχὴν του εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Πρὸς τοῦτο ἀπετάθη κατ' ἀρχὰς εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Συμεῶν, ἀλλ' ἀπέτυχε. Τοῦ Συμεῶν ἀποθανόντος ἀπετάθη εἰς τὸν διάδοχόν του Διονύσιον (1466—1471), ὅστις καὶ τὸν ἐδέχθη. Οὕτω ὁ Γρηγόριος ἀπεβίωσε τῷ 1473 τελῶν ἐν κοινωνίᾳ μετὰ τῆς Ὀρθοδοξίας¹.

Τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ τέλος τῆς ψευδο-ἐνώσεως τῆς Φερόρας. Ἡ ἔνωσις αὕτη, μὴ βασιζομένη ἐπὶ τῆς πραγματικῆς ἐνώσεως τῆς πίστεως, ἀλλ' ἀποβλέπουσα μόνον εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς πολιτικῆς, κατέρρευσε εὐθὺς ὡς ἡ πολιτικὴ ἀρχὴ ἔπαυσε νὰ τῆς παρέχῃ τὴν ὑποστήριξιν της.

Ἐν Παρισίοις τῇ 20ῇ Αὐγούστου 1953.

Ἀρχιμ. ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ

1. Πρβλ. Encyclopedie théologique orthodoxe (Petrograd 1903) τ. IV, σελ. 687—689 (ρωσιστί).

ΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΤΟΥ ΜΑΛΑΜΠΑΡ

III

Ὁ Βάσκο ντὲ Γάμα ἀνεχώρησεν ἐκ Λισσαβῶνος τῷ 1497 καὶ ἔφθασεν εἰς Νοτίους Ἰνδίας, τὸν Μάιον τοῦ ἔτους 1498.

Τὸ ταξιδιὸν του αὐτὸ ἠκολούθησε δεύτερον τοιοῦτον τῷ 1502.

Ὁ Βάσκο ντὲ Γάμα ἔφθασε τότε εἰς τὸ Κοσίιν, καὶ οἱ ἐντόπιοι χριστιανοί, γνωρίζοντες ὅτι οὗτος ἦτο ὑπήκοος χριστιανοῦ βασιλέως, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν ἀντιπροσωπεῖαν παρακαλοῦσαν νὰ λάβῃ αὐτοὺς ὑπὸ τὴν προστασίαν του.

Ἡ ἀντιπροσωπεῖα ἐνεχείρισεν πρὸς αὐτόν, ὡς τεκμήριον τῆς ὑποταγῆς τῶν Χριστιανῶν εἰς τὸν βασιλέα τοῦ θαλασσοπόρου, μίαν ράβδον, ἣτις ἐπιστεύετο ὅτι ἦτο τὸ σκήπτρον τῶν ἐντοπίων ἰδικῶν των χριστιανῶν βασιλέων, οἵτινες εἶχον ἐκλείψει.

Τὸ σκήπτρον αὐτὸ ἦτο ἐρυθρὰ ράβδος ἔχουσα εἰς ἀμφοτέρα τὰ ἄκρα αὐτῆς ἀργυρὰς διακοσμήσεις καὶ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τῆς κορυφῆς αὐτῆς τρεῖς ἀργυροῦς κωδωνίσκους¹.

Ὁ Βάσκο ντὲ Γάμα ἀπεδέχθη τὸ σκήπτρον αὐτὸ ἐν δνόματι τοῦ βασιλέως τῆς Πορτογαλίας.

Μετὰ τὸ ταξιδιὸν ἐκεῖνο τοῦ Βάσκο ντὲ Γάμα ἡ Πορτογαλικὴ κυριαρχία ἐξηπλώθη ταχέως εἰς Ἰνδίας, περὶ δὲ τὸ ἔτος 1531 ἐξετείνετο εἰς πόλεις ὡς ἡ Γκόα, Ντιόν, Τσοούλ, Σαλσέτ, Βομβάη, Μπασσεῖν, καὶ Νταμάου.

Τὸν Μάιον τοῦ 1542 ὁ Ἰησοῦτης ἱεραπόστολος Φραγκίσκος Ξαβιέρ ἔφθασεν εἰς Γκόα καὶ ἤρχισεν μετ' ἐπιτυχίας τὸ ἱεραποστολικὸν του ἔργον, ἐκχριστιανίσας ἐντὸς δέκα πέντε μηνῶν πολλοὺς ἀλιεῖς μαργαριτῶν ἐκ τῆς φυλῆς Παραδάς.

Μετὰ ταῦτα ἐπεσκέφθη τὸ Τραβανκόρ καὶ ἐξεχριστιάνισε, βαπτίσας ἐντὸς μηνός, ὑπὲρ τὰς δέκα χιλιάδας ἐκ τῶν ἐκεῖ ἀλιέων, οἱ ἀπόγονοι τῶν ὁποίων μέχρι τῆς σήμερον εἶναι πιστοὶ ὁπαδοὶ τῆς ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας².

Κατόπιν, ὁ ἐν λόγῳ Φ. Ξαβιέρ ἐπεσκέφθη τὴν Κεϋλάνην καὶ τὸν ἐν Μυλαπόρ τάφον τοῦ ἀποστόλου Θωμᾶ, ἀκολούθως δὲ μετέβη εἰς Μαλάγαν καὶ Ἰαπωνίαν, ἀποστείλας ἐκ τῆς πρώτης ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Πάπαν, προτρεπτικὴν πρὸς ἐγκαθίδρυσιν ἐν Γκόα τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, ἣτις καὶ ἐγένετο οὐχὶ μὲν ἀμέσως τότε, ἀλλὰ τὸ ἔτος 1560³.

Πρῶτος ἐπίσκοπος τῆς Γκόα ὑπῆρξεν ὁ Δὸν Χουάν ντ' Ἀλδουκέρκι, ὅστις ἀπέστειλεν τῷ 1545 πρὸς τὴν παλαιὰν Ἐκκλησίαν τοῦ Μαλαμπάρ μοναχόν τινα δνόματι Βικέντιον ντὲ Λάγος, μὲ σκοπὸν νὰ κατασκοπεύσῃ τὰ τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς.

Οἱ χριστιανοὶ τοῦ Μαλαμπάρ τὸν ἐδέχθησαν τελικῶς, ἀλλ' ἀργότερον ἀντιληφθέντες τοὺς σκοποὺς του, κατέστησαν ἀπέναντί του λίαν ἐπιφυλακτικοί.

Συγχρόνως ὁμοῦς οἱ ρωμαιοκαθολικοὶ ἤρχισαν ἄλλου

1. A History of the Syrian church in India ε. ἀ. σελ. 26—27, καὶ 31.

2. Αὐτόθι: σελ. 31.

3. Αὐτόθι: σελ. 31.

είδους προπαγάνδαν, διὰ τῆς ἐγκαθιδρύσεως ὑπὸ τοῦ προμηνημονευθέντος Βικεντίου, Κολλεγίου εἰς Γκρανγκανόρ, πρὸς κατάρτισιν ἱερέων προερχομένων ἐκ τῶν χριστιανῶν τῆς παλαιᾶς ἐντοπίας Ἐκκλησίας, μετ' ἀπώτερον σκοπὸν νὰ δράσουν οὗτοι ἐντὸς τῆς τελευταίας.

Ἄλλὰ οἱ ἐκ τοῦ Κολλεγίου αὐτοῦ ἐξεληθόντες ἱερεῖς δὲν ἐγένοντο δεκτοὶ ὑπὸ τῶν, δι' ἃς προωρίζοντο, χριστιανικῶν κοινοτήτων.

Ἀργότερον, τῷ 1587, οἱ Ἰησοῦται ἐπεχείρησαν ἐκ νέου προπαγάνδαν πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ἰδρύσαντες εἰς τὴν πλησίον τῆς Γκρανγκανόρ πόλιν, ὀνόματι Βαϊπικότα, Κολλέγιον, εἰς τὸ ὅποσον ἐδιδάχθητο ἡ Συριακὴ γλῶσσα, ἣτις ἦτο ἡ τελετουργικὴ γλῶσσα τῆς παλαιᾶς Ἐκκλησίας τοῦ Μαλαμπάρ. Οἱ Ἰησοῦται ἐπέτρεψαν ἐπίσης τὴν ἐντοπιαν ἐξωτερικὴν ἐνδυμασίαν τῶν ἱερέων, ἀλλ' οἱ ἀποφοιτήσαντες τοῦ Κολλεγίου καὶ χειροτονηθέντες παρέμειναν πιστοὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν αὐτῶν¹.

Μητροπολίτης (Μετράν) τότε τῆς ἐντοπίας Ἐκκλησίας ἦτο ὁ Μάρ Ἰωσήφ, ἀλλ' οἱ Ἰησοῦται ἐφρόντισαν νὰ τὸν ἐξουδετερώσουν, προσάψαντες εἰς αὐτὸν τὴν κατηγορίαν ὅτι, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι εἶχεν χειροτονηθῆ παρὰ τοῦ Μάρ Ἀβδίου, μετασχόντος τῆς ἐν Τριδέντῳ Συνόδου (1562) καὶ ἐπιδόντος ρωμαιοκαθολικίζουσαν ὁμολογίαν, ὁμιλῶν ποτε, ὁ ἐν λόγῳ Μάρ Ἰωσήφ, πρὸς τοὺς χριστιανοὺς αὐτοῦ, προέτρεψεν αὐτοὺς νὰ τιμοῦν τὴν Παρθένον Μαρίαν ὡς τοῦ Χριστοῦ μητέρα καὶ οὐχὶ ὡς μητέρα τοῦ Θεοῦ.

Βάσει τῆς κατηγορίας αὐτῆς ὁ Μάρ Ἰωσήφ συνελήφθη καὶ μετὰ φυλάκισίν του εἰς Γκόα μετεφέρθη εἰς Πορτογαλίαν, ὅπου ἔδωκεν ὑπόσχεσιν ὅτι ἐπανερχόμενος εἰς Ἰνδίας θὰ καθαρίσῃ τὴν Ἐκκλησίαν ἐκ τῶν αἰρετικῶν δοξασίων².

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Χριστιανοὶ τοῦ Μαλαμπάρ ἐζήτησαν παρὰ τοῦ Πατριάρχου τῶν Μάρ Συμεῶν Μητροπολίτην καὶ ἔλαβον πράγματι παρ' αὐτοῦ τὸν Μάρ Ἀβραάμ ἀποιδιασθέντα μετημφισμένον εἰς Μαλαμπάρ, ὅπου ἔμωσ μετ' ὀλίγον ἀφίχθη ἐπανελθὼν ἐκ Πορτογαλίας ὁ Μάρ Ἰωσήφ, διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ καὶ ὁ Μάρ Ἀβραάμ μετὰ τὴν σειράν του τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἐξορίας τοῦ ἐπανακάψαντος προκατόχου του.

Κατὰ τὸ ταξείδιον ἔμωσ πρὸς Πορτογαλίαν, λόγῳ ἐπισυμβάσης θαλασσοταραχῆς καὶ ἀναγκαστικῆς προσεγγίσεως τοῦ πλοίου εἰς Μοζαμβίκην, ὁ Μάρ Ἀβραάμ κατάρθρωσεν νὰ διαφύγῃ καὶ μετὰ μεγάλας περιπετειᾶς νὰ φθάσῃ εἰς Μοσούλην³.

Μετὰ ταῦτα ἔμωσ μετέβη, ὁ ἐν λόγῳ Μητροπολίτης ἰδίᾳ αὐτοῦ πρωτοβουλία εἰς Ρώμην, ὅπου ὑπετάγη εἰς τὸν Πάπαν καὶ ἐπανάκαμψεν εἰς Ἰνδίας φέρων τὸν τίτλον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἀνγκαμάλι, ἐνῶ ὁ Μάρ Ἰωσήφ, συλληφθεὶς ἐκ νέου, ἀπεστάλη εἰς Ρώμην ὅπου καὶ ἀπέθανεν⁴.

Ὁ Μάρ Ἀβραάμ δὲν ἐγένετο πιστευτὸς ἐν Γκόα ὑπὸ τῶν Πορτογαλικῶν ἀρχῶν καὶ συλληφθεὶς ἐφυλακίσθη, ἀλλὰ διαφυγὼν ἦλθεν εἰς τὴν Μητρόπολιν του, ὅπου ἀνεχειροτόνησεν πάντας τοὺς κληρικούς του, πλὴν ἑμῶς καταγγελλθεὶς ὅτι δὲν ἔθεσεν οἶνον εἰς τὸ Ποτήριον κατὰ τὴν θ. Εὐχαριστίαν ἐξηναγκάσθη ὑπὸ τῶν Ἰησοῦτῶν νὰ χειροτονήσῃ ἐκ τρίτου τοὺς κληρικούς του, παρουσία των⁵.

Ὁ Μάρ Ἀβραάμ ἐν συνεχείᾳ ἦλθεν ἐκ νέου εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ Πατριάρχου Βαβυλώνος καὶ ἐζήτησεν ἕνα βοηθὸν ἐπίσκοπον τὸν ὅποσον καὶ ἔλαβεν.

Ὁ ἀποσταλθεὶς βοηθός, ὀνόματι Μάρ Συμεῶν, μετ' ὀλίγον ἐξωρίσθη εἰς Ρώμην καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς Πορτογαλίαν, ὅπου ἀπέθανεν ἐν τῇ φυλακῇ⁶.

Τῷ 1950 ὁ Μάρ Ἀβραάμ ἐκλήθη διὰ πολλοστὴν φοράν εἰς Γκόαν, ἀλλ' ἠρνήθη νὰ μεταβῇ ἐκεῖ, καὶ τελικῶς ὁμολόγησε πίστιν εἰς τὴν μετέρα του Ἐκκλησίαν, ἀποθανὼν τῷ 1957 καὶ ἀρνηθεὶς νὰ μεταλάβῃ ἐκ χειρὸς Ἰησοῦτου ἱερέως⁷.

Ὁ Μάρ Ἀβραάμ, ἵνα μὴ καταλίπῃ τὴν Ἐκκλησίαν του ἀνευ κεφαλῆς, διώρισεν μόλις ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του ὡς ἀντιπρόσωπόν του κληρικόν τινα ὀνόματι Γεώργιον.

Ἐν Ἰνδίας τότε ἀντιπρόσωπος τοῦ Πάπα Κλήμεντος Η' ἦτο ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλέξιος Μενέζις, ἰσχυρὰ προσωπικότης καὶ ἀνὴρ ἐξαιρετικῶν ἱκανοτήτων.

Οὗτος χρησιμοποιοῦν τὴν δύναμιν τῆς προσωπικότητός του, τὰς μεγάλας του ἱκανότητας, τὴν πολιτικὴν δύναμιν τῶν Πορτογάλων τέλος δὲ μὴ φειδόμενος καὶ τῆς ἱεράς Ἐξετάσεως, παντὶ σθένει, καὶ μετελθὼν πᾶν μέσον, ἐφρόντισεν νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Μαλαμπάρ εἰς τὸν Πάπαν. Ὁ μητροπολιτικὸς ἀντιπρόσωπος Γεώργιος, ἄλλοτε κατ' εὐθείαν ἄλλοτε δι' ὑπεκφυγῶν καὶ παρὰ τὸ γεγονός τοῦ ἐπιπρεμαμένου κινδύνου τῶν μαρτυριῶν τῆς ἱεράς Ἐξετάσεως, ἀνθίστατο τόσον, ὥστε ὁ Μενέζις ἀντελήφθη, ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὑποτάξῃ τοὺς χριστιανοὺς τῆς παλαιᾶς αὐτῆς Ἐκκλησίας ἀπ' εὐθείας, αἱ μόναι δὲ ὠφέλειαι, τὰς ὅποιας ἔσχεν ἐκ τῆς κινήσεώς του αὐτῆς ἦσαν: 1) ἡ προσέλκυσις κληρικῶν τινῶν καὶ λαϊκῶν, οἵτινες διετεθήσαν εὐμενῶς πρὸς τὸν Μενέζιν καὶ ἐδημιούργησαν, τρόπον τινά, μερίδα φίλα φρονούσαν πρὸς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν, καὶ 2) ὁ ἐξαναγκασμὸς τοῦ μητροπολιτικοῦ ἀντιπροσώπου Γεωργίου, νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν μέλλουσαν νὰ συγκληθῇ τότε Σύνοδον εἰς Διαμπέρ (Ὀνταγιαμπεροῦρ) ἣτις καὶ συνεκλήθη τὴν 20ῆν Ἰουνίου 1599 διαρκέσασα ἐπὶ ἑπταήμερον⁸.

Εἰς τὴν Σύνοδον αὐτὴν ἔλαβον μέρος 133 πρεσβύτεροι, 20 διάκονοι καὶ 660 πληρεξούσιοι.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Γκόα Μενέζις ἐφθασεν τὴν

1. Αὐτόθι σελ. 33. καὶ The Indian church of St. Thomas §. α. σελ. 104 καὶ 107.

2. Αὐτόθι σελ. 108' καὶ A. History of the Syrian church in India §. α. σελ. 33.

3. Αὐτόθι σελ. 33 καὶ The Indian Church of St. Thomas §. α. σελ. 109.

4. Αὐτόθι σελ. 109 καὶ A. History of the Syrian Church in India §. α. σελ. 33.

2. Αὐτόθι σελ. 34.

3. Αὐτόθι σελ. 34' καὶ The Indian church of St. Thomas §. α. σελ. 109 καὶ 110.

4. Αὐτόθι σελ. 110 καὶ A. History of the Syrian church in India §. α. σελ. 34-35.

5. Αὐτόθι σελ. 40.

6. Αὐτόθι σελ. 39, καὶ The Indian church of St. Thomas §. α. σελ. 110-117. Σχετικῶς μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς

9ην 'Ιουνίου έχων εκ τῶν προτέρων παρεσκευασμένας τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐν λόγῳ Συνόδου.

Αἱ προπαρασκευασμένας αὐταὶ ἀποφάσεις ἐνεκρίθησαν ὡς εἶχον, με ἀσημάντους μόνον μεταβολάς, παρὰ τῆς Συνόδου αὐτῆς τοῦ Διαμπέρ, παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι πολλή ὑπῆρξεν ἡ δυσαρέσκεια εἰς τοὺς κύκλους τῶν χριστιανῶν τῆς παλαιᾶς Ἐκκλησίας τοῦ Μαλαμπάρ, διὰ τὰ οὕτω λαμβάνοντα χώραν. Δυστυχῶς ἕμως ἡ δυσαρέσκεια αὕτη δὲν ἐξεδηλώθη κατὰ ἐπίσημον καὶ ἔντονον τρόπον.

Ἡ Σύνοδος ἐπέβαλεν τὴν ρωμαιοκαθολικὴν δογματικὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν παπικὴν κυριαρχίαν ἐπὶ τῆς παλαιᾶς αὐτῆς Ἐκκλησίας, αἱ ἀποφάσεις τῆς ἐν Τριδέντῳ Συνόδου καὶ ὁ θεσμὸς τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως ἔγιναν ἀποδεκτά, οἱ ἔγγαμοὶ κληρικοὶ ὤφειλον νὰ ἀποχωρισθοῦν τῶν συζύγων των, ἀργότερον δὲ καθηρέθησαν πάντες ὅσοι δὲν συνεμορφώθησαν μετὰ τὸ τελευταῖον αὐτό, γενικῶς δὲ ἐθεσπίσθη ἡ ὑποχρεωτικὴ ἀγαμία τοῦ κλήρου καὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην.

Οἱ κατέχοντες συριακὰ βιβλία ὑπεχρεώθησαν νὰ τὰ παραδώσουν διὰ νὰ διορθωθοῦν καταλλήλως.

Ἐγένοντο ὡσαύτως ἀποδεκταὶ ἡ διδασκαλία περὶ ἀποδόσεως τιμῆς πρὸς τὴν Παρθένον Μαρίαν, αἱ διὰ τοὺς νεκροὺς λειτουργίαι, ἡ δι' ἀκοῆς μόνον ἐξομολόγησις, ἡ χρῆσις εἰκόνων εἰς τοὺς Ναοὺς καὶ ἡ διδασκαλία περὶ Καθαρτηρίου πυρός.

Μετὰ τὴν λήξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μενέζις ἐφρόντισεν, ὥστε πᾶσαι αἱ ἀποφάσεις αὐτῆς νὰ ἐφαρμοσθοῦν καλῶς.

Τὰ παλαιὰ βιβλία τῆς Συριακῆς λειτουργίας ἐκάησαν ἢ ἠλλοιώθησαν τόσο, ὥστε κατέστησαν ἔντελῶς ἀγνώριστα, καὶ γενικῶς πᾶν βιβλίον ἐνθυμίζον τι τὸ συριακὸν παρεδίδοτο εἰς τὰς φλόγας.

Μετὰ τὸν καθορισμὸν τῆς πόλεως Ἀνγκαμάλι ὡς ἔδρα τοῦ Μητροπολίτου τῶν ἐκκαθολικισθέντων αὐτῶν χριστιανῶν, ὁ Μενέζις παρέδωκεν εἰς τὸ πῦρ πάντα τὰ ὑπάρχοντα ἀρχεῖα τῆς ἐπὶ τόσους αἰῶνας ὑπαρξάσης Μητροπόλεως τῶν χριστιανῶν τοῦ Μαλαμπάρ, διὰ νὰ ἐξαλείψῃ κάθε τυχὸν ἴχνος τῆς καταστάσεως πρὸ τῆς ἐνώσεως, ἐξαφανίσας τίς οἶδε καὶ πόσα ἀρχαῖα ἔγγραφα καὶ στοιχεῖα, πολύτιμα διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς παλαιᾶς αὐτῆς Ἐκκλησίας¹.

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑΣ

¹Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, καὶ τῶν παντοειδῶν καταθλίψεων τὰς οποίας ὑπέστη ἡ Ἐκκλησία τοῦ Μαλαμπάρ παρὰ τῆς Παπικῆς τοιαύτης πρὸς. The Orthodox Syrian church of Malabar §. α. σελ. 3. St. Thomas' nineteenth centenary §. α. σελ. 7-8. Mar Thoma church and its doctrines §. α. σελ. 4-5. Christianity in India and the Mar Thoma Surian Church §. α. σελ. 17 καὶ 18.

1. Περὶ τῆς Συνόδου τοῦ Διαμπέρ πρὸς τὰ ἀνάλογα κεφάλαια ἐν The Indian church of St. Thomas §. α. καὶ A History of the Syrian church in India §. α. καθὼς ἐπίσης καὶ Christianity in India and the Mar Thoma Syrian church §. α. σελ. 17-21. The Mar Thoma Church and its doctrines §. α. σελ. 6-10. St. Thomas' nineteenth centenary §. α. σελ. 8-9. The orthodox Syrian church in Malabar §. α. σελ. 4. The Malabar church and other christian churches §. α. σελ. 14.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 22 Ὀκτωβρίου τῆς ἐφημερίδος «Καθημερινή» ἐδημοσιεύθη τὸ ἀκόλουθον κῦριον ἄρθρον:

Τὸ Σύνταγμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου γράφει ρητῶς, ὅτι ἐπίσημος θρησκεία τοῦ Κράτους εἶναι ἡ Ὀρθόδοξος Χριστιανικὴ, ἀλλ' ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει καθένας μας ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ λατρεύῃ τὸν Θεὸν ποῦ νομίζει· ἀρκεῖ νὰ μὴ κάμνῃ προσηλυτισμὸν. Αὐτὰ τὰ τρία σημεῖα—ἡ ἐπισημότης τῆς ἐλληνικῆς ὀρθοδοξίας, ἡ ἀνοχὴ παντὸς ξένου θρησκευματος καὶ ἡ ἀπχόρευσις τῆς θρησκευτικῆς προπηγάνδας—εἶναι τὰ μόνα σημεῖα, εἰς τὰ ὅποια τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος συναντᾶται μετὰ τὴν θρησκευτικὴν συνείδησιν τῶν πολιτῶν. Ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα ἡ πολιτεία τραβάει τὸν δρόμον τῆς καὶ ἡ Ἐκκλησία τὸν ἰδικὸν τῆς.

Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία δὲν εἶναι κράτος ἐν κράτει, δὲν ἔχει ἰδικούς τῆς φρουρούς, ἔστω καὶ συμβολικοὺς μετὰ ἀκόντια, ὅπως ἔχει ὁ Πάπας καί, ὅταν χρειάζεται τὴν βοήθειαν τοῦ νόμου, φωνάζει τὸν χωροφύλακα, καταφεύγει εἰς τὸ Κράτος, ὅπως ἔχει δικαίωμα καὶ καθήκον νὰ καταφύγῃ καὶ ὁ ταπεινότερος πολίτης, ἂν χρειασθῇ. Τὸ σεμνὸν μέγαρον τῆς ὁδοῦ Φιλοθέης δὲν εἶναι Βατικανόν, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος δὲν ἔχει κοσμικὴν ἐξουσίαν καὶ ὁ ἀξιώτατος Ἅγιος Ρωγῶν δὲν εἶναι ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ἐνδὸς ἀπεράντου κράτους τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ τιτουλάριος Ἐπίσκοπος, δηλαδὴ εὐρίσκεται ἐπὶ κεφαλῆς μιᾶς Ἐπισκοπῆς ποῦ δὲν ὑπάρχει, ὅπως δὲν ὑπάρχουν τὰ φέουδα, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ Ἄγγλοι λόρδοι φέρουν τοὺς τίτλους των.

Ἡ Ἐκκλησία λοιπὸν οὔτε Κράτος ἰδιαιτέρον εἶναι, ὅπως εἶναι τὸ Βατικανόν, οὔτε ἐχθρικῶς πρὸς τὸ Κράτος διάκειται. Πρῶτη εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς θυσίας τοῦ Ἔθνους, μετὰ πληθὸς νέων μαρτύρων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς τιμῆς τῶν Ἑλλήνων, μαζί μετὰ τὴν ζωὴν τῶν λειτουργῶν τῆς, μικρῶν καὶ μεγάλων, τοῦ Χρυσοστόμου τῆς Σμύρνης καὶ τοῦ ταπεινοῦ παπᾶ-Σκρέκα, μαζί μετὰ τοὺς ὑπερτριακοσίους παπάδες ποῦ ἔπεσαν εἰς τὰς νέας Θερμοπύλας, μαχόμενοι κατὰ τῶν νέων βαρβάρων, τοὺς παπάδες ποῦ ἐκάησαν, ἐσφάγησαν, ἐσταυρώθησαν ἀπὸ τοὺς συμμορίτας, ἡ Ἐκκλησία προσέφερεν εἰς τὸ τέλος καὶ τὸν ὕλικὸν πλοῦτόν τῆς ὀλόκληρον ὑπὲρ τοῦ λαοῦ μας. Χθὲς ἀκόμη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν προσέφερε καὶ τὰ τελευταῖα τμήματα τῆς ἀλλοτε τεραστίας ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας εἰς τὴν κοινωνικὴν μεταρρύθμισιν.

*

Ἐχομεν τῆς ἀνθρωπινωτέρας θρησκείας τοῦ κόσμου τὸ ἐθνικώτερον δόγμα. Καμμία ἄλλη χριστιανικὴ χώρα δὲν ἔχει Ἐκκλησίαν τόσο ἐθνικὴν, ὅσον ἡ ἰδικὴ μας, καὶ κανένας λαὸς δὲν ἔχει μεταξὺ τῶν ἐθνικῶν τοῦ ἡρώων λειτουργοῦς τοῦ Ὑψίστου, ὅπως ἐμεῖς.

Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, σοσιαλιστικὴ καὶ ἀνθρωπιστικὴ ἐν τῇ γενέσει τῆς, ἔπνευσε τὸ ἐλληνικὸν πνεῦμα διὰ νὰ ἐκπολιτίσῃ τὸν κόσμον. Χάρις εἰς αὐ-

τὴν ἐπεξήσαμεν ὡς Ἔθνος καὶ ἐγίναμεν ἐνιαῖος ὠργανωμένος λαός.

Ἄλλ' ἄς δοῦμε τώρα πῶς φερόμεθα ἡμεῖς ἐναντι τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς—ποῦ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ φωνάξῃ εἰς βοήθειαν τὸ Κράτος, ὅταν τὸ χρειάζεται.

Πρῶτα-πρῶτα, ποδοπατοῦμεν τὸ Σύνταγμα. Διότι, ἐνῶ τὸ Σύνταγμα ἀπαγορεύει τὸν προσηλυτισμόν, μέσα εἰς αὐτὰς τὰς Ἀθήνας εἰκοσιοκτῶ—ναὶ εἰκοσιοκτῶ ἀκριβῶς—θρησκευτικαὶ προπαγάνδαι βάλλουσι κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας—ἢ ὅποια, καθὼς εἴπαμεν, ὡς ὅπλα δὲν ἔχει οὔτε κἀν ἀκόντια, ὅπως οἱ συμβολικοὶ τοῦ Πάπα φρουροί, ἀλλὰ δὲν ἔχει οὔτε τὰ οἰκονομικὰ μέσα νὰ κάμῃ χαρτοπόλεμον ἐντυπον, διότι τὰ χρήματά της ἐφροντίσαμεν ἢ νὰ τῆς τὰ πάρωμεν ἢ νὰ μᾶς τὰ δώσῃ. Ἐδῶ ὑπάρχουσι ἀνώτεροι καὶ ἀνώτατοι κρατικοὶ λειτουργοὶ χιλιασταὶ καὶ μάρτυρες τοῦ Ἰεχωῦᾶ καὶ Ἀτθεντισταὶ τῆς Ἑβδόμης Ἡμέρας καὶ ὁπαδοὶ ἄλλων παρομοίων ἠλιθιοτήτων ἀναρίθμητοι. Ποίαν σημασίαν ἔχουσι ὅλα αὐτὰ, ἀκόμη καὶ δι' αὐτὴν τὴν ἀσφάλειαν τοῦ Κράτους, γνωρίζουσι ὅλοι ὅσοι ἔτυχε νὰ ἐπισκεφθοῦν τὴν Μακρόνησον, ὅταν ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς ἀναμορφωτήριον. Μὲ ὀλίγας συμβουλὰς καὶ ὀμιλίας, φανατικώτατοι κομμουνισταὶ ἐλογικεῦοντο καὶ ἐπανήρχοντο εἰς τὰς τάξεις τοῦ Ἔθνους. Ἀλλὰ οὔτε ἕνας χιλιαστής, ἀπὸ τοὺς ὀλίγους ποὺ ὠδηγήθησαν ἐκεῖ, δὲν ἔκαμε τὴν παραμικρὰν ὑποχώρησιν εἰς τὰς ἀντεθνικὰς καὶ ἀντιχριστιανικὰς τοῦ ἰδέας. Καὶ ἐπὶ τέλους ὁ κομμουνισμὸς εἶναι, στραβὴ-κακὴ, μία πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ θεωρία, ἐνῶ αἱ μωρίαὶ τῶν χιλιαστῶν εἶναι—τί ἄλλο;—μωρίαὶ, αἱ ὅποια ἐν τούτοις ὑπονομεύουσι μαζί με τὴν θρησκείαν τὴν ἀσφάλειαν τῆς χώρας.

Ἐπὶ αὐτὰ εἰς ὅλα αὐτὰ μία ἀδυναμία τῆς Ἐκκλησίας, ποῦ κάμνει νὰ ἀμβλύνεται ἔχει μόνον τὸ θρησκευτικόν, ἀλλὰ καὶ τὸ κοινωνικὸν αἶσθημα τοῦ λαοῦ μας. Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ὑστεροῦμεν εἰς τοῦ ἡρωϊκοῦ μας κλήρου τὴν μόρφωσιν. Δὲν ὀμιλοῦμεν διὰ τὸν χαρτοπαίκτην παπᾶν, ποῦ συελήφθη προχθὲς μοιράζων τὰς ὥρας τοῦ μεταξὺ τῆς Ἀγίας καὶ τῆς πρασίνης τραπέζης. Αὐτὸς ἄλλωστε, ὅπως ἀνεκοινώθη, ἦτο παπᾶς καθηρημένος. Οὔτε διὰ τὸν παπᾶν ἐκεῖνον ποῦ ἐφόνευσε κάποτε τὸν σύζυγον τῆς ἐρωμένης του. Τὰ κρούσματα αὐτὰ τῆς ἱερατικῆς ἀναξιοτήτος ἀποτελοῦν ἐξαιρέσεις. Κάτι ἄλλο εἶναι ποῦ ἀποτελεῖ κανόνα: ἡ ἀμάθεια τοῦ κλήρου. Καὶ ἡ πενία του.

Οἱ παπᾶδες πρέπει νὰ εἶναι ἑγγαμοί. Καὶ καθὼς δὲν ἔχουσι νὰ γίνουσι ὁπαδοὶ τοῦ Μάθου, τοῦ Ἄγγελου ἐκεῖνου συναδέλφου των ποῦ ἐκήρυξε τὴν ἀτεκνίαν, ἀραδιάζουσι παιδιὰ. Καὶ ἡ φτώχεια φέρνει τὴν γκρίνια μεταξὺ των, πῶς ἀπὸ τὸν νάρθηκα, μεταξὺ βωμοῦ καὶ προσκομιδῆς. Φέρνει τὸν καυγᾶ γιὰ τὰ πρόσφορα τῶν ζωντανῶν ἢ διὰ τὰ πορθητὰ τῶν ἀποδημούντων. Σήμερα, μετὰ τόσα χρόνια ὠργανωμένου ἐθνικοῦ βίου, ὁ ἱερεὺς εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ τείνῃ τὸ ἓνα χεῖρ πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὸ ἄλλο πρὸς τὸν κουμπάρο, τὸν νουνό, τὸν πονεμένον ἀνθρώπον ἢ τὴν φτωχὴν γερόντισσα, ποῦ τὸν ζητεῖ ὡς ὁδηγὸν τῆς ψυχῆς της.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης.

Περὶ λίγοντα τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον, συμπληρωθείσης ἐκατονταετίας ἀπὸ τῆς τελευταίας τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γερμανοῦ Δ', ἰδρυτοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς λειτουργίας, τελεσθεῖσα ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ ἐπὶ μνημοσύνῳ τοῦ μακαριστοῦ πρωθιεράρχου, ὑπέμνησε τὴν μεγάλην σπουδαιότητα τῆς ἀποστολῆς τῆς ἐπὶ τοῦ χαλκίτιδος λόφου ὑφουμένης ἱερᾶς ὀρθοδόξου πνευματικῆς Ἀκροπόλεως. Ἀπὸ τοῦ 1844 ἐπὶ ὑπερεκατονταετίαν ἀνελλιπῶς λειτουργήσασα ἡ Θεολογικὴ Σχολή, ἀπετέλεσε τὸ φυτώριον τῶν ἐκκλησιαστικῶν στελεχῶν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἰδίᾳ, διότι ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς ἐγαλουρήθησαν καὶ ἀνεδείχθησαν ἱεράρχαι καὶ ἄλλων ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἱκανοὶ τῶν ὁποίων ἐτάχθησαν ἐπὶ τοὺς οἴκους αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν. Τούτου ἕνεκα τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ μακαριστοῦ Γερμανοῦ Δ' τάσσει αὐτὸν ἐν τοῖς μεγάλαις Ἐδεογέταις τῆς Ὀρθοδοξίας.

Ἐλπιδοφόρος ἐπέτειος.

Τῇ 24ῃ τοῦ λήξαντος μηνὸς ἐπανηγουρίσθη εἰς ὀλόκληρον τὸν κόσμον ἡ ὀρθόδοξος ἐπέτειος τῆς ἰδρύσεως τοῦ «Ὁργανισμοῦ Ἠνωμένων Ἐθνῶν», ἐν τῷ ὁποίῳ ἐξήκοντα διάφορα πολιτειακῶς ὠργανωμένα ἔθνη συσπειροῦνται περὶ τὴν σημαίαν τῆς πανανθρωπίνης εἰρηνικῆς ἀλληλεγγύης, ἣτις ἀποτελεῖ τὸν μυχαιάτατον πόθον τῶν ὑπὸ τῶν δύο παγκοσμίων πολέμων δεινότερα ταλαιπωρηθέντων λαῶν τῆς ὑφῆλιου.

Ἡ Ἑλλάς, μετὰ τῶν ἰδρυτῶν τοῦ ΟΗΕ καταλεχθεῖσα ἐκ τῶν πρώτων, δικαίως συνεώρτασε μετὰ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν ἐθνῶν τὴν ἐπέτειον ταύτην, μετὰ ἰδιαζούσης ὑπερηφάνου ἱκανοποιήσεως. Διότι

Καὶ κοντὰ εἰς τὴν πενίαν ἢ ἀμάθεια. Χθὲς ἀκόμη, αἱ στῆλαι τῆς ἐφημερίδος αὐτῆς ἤλθαν εἰς ρῆξιν μετὰ κληρικούς, καὶ ἀνωτέρους μάλιστα, οἱ ὅποιοι ἐκήρυξαν ὅτι οἱ σεισμοὶ τῶν νησιῶν ἦσαν Θεῖα Δίκη, ὡς ἐάν εἶναι ἐκ Θεοῦ τὸ σύστημα τῆς θανατώσεως ὁμήρων.

Ἄλλ' ἄς μὴ προχωρήσωμεν. Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἔμπορεῖ νὰ γεμίσῃ καὶ πάλιν μετὰ πιστοῦς, ἔμπορεῖ νὰ συντελέσῃ πολὺ, πάρα πολὺ εἰς τὴν ἐπισκευὴν τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας—διότι ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι μετὰ τόσα δεινὰ καὶ τόσας περιπετείας χρειάζομεθα λίγο-πολύ ὅλοι ἐπισκευήν. Εἶναι δὲ σήμερον μοναδικὴ εὐκαιρία διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸν ἄθλον αὐτὸν ἡ Ἐκκλησία. Διότι εὐρίσκεται ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἕνας φωτισμένος Ἀρχιεπίσκοπος, μετὰ νοῦν πρακτικὸν καὶ μετὰ θέλησιν ἰσχυρὰν, ἱκανὸς νὰ ὀργανώσῃ σταυροφορίας ὑπὲρ ἐθνικῶν σκοπῶν. Ἄς ἀναλάβῃ ὁ Μακαριώτατος καὶ τὸ ἔργον αὐτό. Ἄ ἀξιώσῃ ἀπὸ τὸ Κράτος νὰ τοῦ δώσῃ τὰ μέσα νὰ κάμῃ τὸν κλήρον ἀξίον τοῦ προορισμοῦ του: μετὰ τὴν πειθὴ καὶ μετὰ τὸ μαστίγιον—ἀν χρειασθῇ. Διότι κίνδυνος μέγας ὑπάρχει νὰ χάσῃ τὴν ψυχὴν του τὸ Ἔθνος.

τὴν βαθεῖαν προσήλωσίν τῆς εἰς τὰς χριστιανικὰς-ἀνθρωπιστικὰς ἰδέας, τῶν ὁποίων φορεὺς καὶ ὑποστηρικτὴς εἶναι ὁ ΟΗΕ, δὲν ὑπέγραψε μόνον ἐπὶ τοῦ χάριτος, οὔτε μόνον διὰ τῶν χειλέων συνωμολόγησεν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ αἵματός τῆς ἐκύρωσεν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς σκληρᾶς ὑπὲρ αὐτῶν ἀμύνης. Ὅπως δὲ καὶ ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἐν τῷ σχετικῷ Μηνύματι Του ἐτόνισεν, ἡ μικρὰ αὕτη χώρα «ἐλπίζει σταθερῶς ὅτι, χάρις εἰς τὰς κοινὰς προσπάθειάς τῶν διεθνῶν Ὄργανώσεων καὶ κρατῶν - μελῶν, ἡ ἀνθρωπότης θὰ δυνήθῃ νὰ βαδίσῃ τὸν δρόμον τῆς εἰς ἕνα κόσμον ἀσφαλείας καὶ εἰρήνης».

Εἶναι ἀληθές, ὅτι κατὰ τὴν διαρρηύσαντων πρώτην ὁκταετίαν τῆς λειτουργίας τοῦ παγκοσμίου τούτου Ὄργανισμοῦ δὲν ἔλειψαν οὔτε αἱ δύσκολοι σιγμαι καὶ αἱ ἀντίξοοι περιστάσεις, οὔτε ἡ ἔνεκα τούτων ἀπὸ διαφόρων πλευρῶν μεμψιμοίρος κριτικὴ τοῦ ἔργου του. Ἄλλ' οἱ γνωρίζοντες τὰ ἀνθρώπινα εἶναι ἠναγκασμένοι νὰ ὁμολογήσασιν, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ ὡς ἀπὸ μηχανῆς ἀπὸ τῆς μιᾶς στιγμῆς εἰς τὴν ἄλλην μεταβολὴ μιᾶς σκληρᾶς πραγματικότητος, δημιουργηθείσης ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς ψυχροσυνθέσεως καὶ τῆς ροστροφίας τῶν διαφορῶν λαῶν, ἐκ τῆς ἀντιθέσεως καὶ τῆς συγκρούσεως τῶν τόσων καὶ τόσων ἀνθρωπίνων συμφερόντων, τῶν ὁποίων δὲν εἶναι εὐκόλος ὁ παραμερισμός, καὶ ἐκ τῆς καχυποψίας καὶ τοῦ φόβου, τῶν δύο τούτων τυραννικῶν προϋπόντων τῆς ἐπὶ αἰῶνας εἰθισμένης νὰ ψεύδεται διεθνούς διπλωματίας. Ἐν ὄψει δὲ πάντων τούτων καὶ πολλῶν ἄλλων πρὸς ταῦτα συναφῶν ἐμποδίων, ὁ εἰλικρινὴς καὶ ἀμερόληπτος παρατηρητὴς ὀφείλει νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι τὸ — ὅσον δῆποτε μικρόν καὶ ἂν θεωρεῖται ὑπὸ τῶν μεμψιμοίρων — πραγματοποιηθὲν μέχρι τοῦδε ἐν τῷ ΟΗΕ ἔργον ὑπῆρξε πράγματι τεράστιον καὶ πολλὰ τὰ ἀγαθὰ προοιωνίζε-ται διὰ τῆς ἀνθρωπότητος τὸ μέλλον.

Τῶν καλῶν τούτων οἰωνῶν τὴν ἐπαλήθευσιν ἀπὸ καρδίας εὐχόμενοι, ὀφείλομεν νὰ ὑπομνήσωμεν, ὅτι τόσῳ μᾶλλον αὕτη θὰ εἶναι ταχεῖα καὶ ἀσφαλὴς, ὅσῳ πλησιέστερον πρὸς τὴν μοναδικὴν Πηγὴν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εὐδοκίας θὰ εὐρίσκωνται οἱ κυβερνῶντες τὰ ἔθνη καὶ οἱ παρὰ τῷ ΟΗΕ ἐκπροσωποῦντες αὐτά.

Ἐλευθέρια.

Ἡ τῆ 26ῃ τοῦ λήξαντος μηνὸς Ὀκτωβρίου λαμπρῶς πανηγυρισθεῖσα τεσσαρακοστὴ πρώτη ἐπέτειος τῆς ἀπὸ μακροαἰώνου τυραννικοῦ ζυγοῦ ἀπελευθερώσεως τῆς Θεσσαλονίκης, συμπεσοῦσης κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς μνήμης τοῦ πολιοῦχου αὐτῆς μεγαλομάρτυρος ἁγίου Δημητρίου, ἔδωκε καὶ ἐφέτος τὴν εὐκαιρίαν, ἵνα τοῦτο μὲν ἀποτίσῃ τὸν ὀφειλόμενον φόρον τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς γενναίους τῆς ἐλληνικῆς Συμπρωτενοῦσης ἐλευθερωτὰς, τοῦτο δὲ ἐξαρθῇ καὶ πάλιν ὁ προαιώνιος τῶν ἐθνικῶν πρὸς τὰς θρησκευτικὰς μας παραδόσεις σύνδεσμος καὶ ἡ δύναμις, ἣν διὰ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ἔσχεν ἔκπαλαι ἡ βαθυτάτη αὐτοῦ εἰς τὸ θεῖον πίστις. Ὁ δὲ τὴν νεότητά τῆς Θεσσαλονίκης

διὰ τῆς διδασκαλίας του φωτίσας καὶ τὸ ἔδαφος αὐτῆς διὰ τοῦ μαρτυρικοῦ του αἵματος καθαγιάσας ἅγιος Δημήτριος, τοῦ ὁποίου τὸ περίλαμπρον αὐτόθι ἱερὸν τέμενος, ἀπὸ αἰώνων μαρτυρεῖ τὴν πρὸς αὐτὸν εὐλαβῆ τιμὴν τῶν συμπολιτῶν του διὰ μέσον τῶσων ἐλληνικῶν γενεῶν, δικαίως ἐξυμνήθη καὶ πάλιν ὡς ὁ ἀπροσμάχητος τῆς πόλεως του φρουρὸς καὶ πρόμαχος καὶ ἐλευθερωτὴς.

Ἐἴθε ἡ εὐλάβεια αὕτη καὶ ἡ ἀναγνώρισις τῆς ἀπὸ τοῦ θεῖου ἐξαρτήσεως τῶν ἀνθρωπίνων νὰ διδάσκῃ πάντοτε καὶ νὰ καθοδηγῇ εἰς τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς, ἣτις ἀποτελεῖ τὸ μοναδικὸν θεμέλιον τῆς ἐνημερίας καὶ τῆς δόξης τῶν λαῶν.

Ἡ 28ῃ Ὀκτωβρίου.

Ἄλλὰ καὶ ἡ τῆς 28ῆς Ὀκτωβρίου ἐθνικὴ ἐπέτειος, ἡ πάνυ προσφύως διὰ τῆς περσινῆς ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου πρὸς τὴν ἑορτὴν τῆς «Ἁγίας Σκέπης» τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου συνδυασθεῖσα, ἔδωκε τὴν εὐκαιρίαν εἰς τὴν ἀναπόλησιν ἐνδόξων καὶ ἁγίων πράγματι στιγμῶν, κατὰ τὰς ὁποίας ὀλοκλήρουν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἡ ψυχὴ συνεκέντρωσε τὰς ἐλπίδας καὶ τὴν πίστιν τῆς εἰς τοῦ Θεοῦ τὴν δικαίαν βουλὴν καὶ εἰς τῆς Ὑπερμάχου Στρατηγοῦ τῶν Ἑλλήνων τὴν ἀπροσμάχητον συμπαραστάσιν. Αἱ ἐλπίδες ἐκεῖναι ἐπραγματοποιήθησαν καὶ ἡ πίστις ἐκεῖνη ἐθροιάμβυσεν εἰς πείσμα τοῦ ὕλικου ὄγκου καὶ τοῦ πλήθους τῶν ἀρυθμῶν καὶ κατέδειξεν ἅπαξ ἔτι πόσον ἀληθές εἶναι τὸ γραφικὸν ἐκεῖνο: «Κύριος ἐμοὶ βοηθός, καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος». Καὶ τὸ Ἔθνος, ἀδούλωτον τὴν ψυχὴν, διήλθεν ἐν τῇ δυνάμει τῆς πίστεως καὶ τῶν ἐλπίδων ἐκείνων διὰ μέσον πυρὸς καὶ σιδήρου καὶ «ἐν μέσῳ σκιάς θανάτου» ἐπορεύθη, χωρὶς τίποτε νὰ φοβηθῇ, μέχρις οὗ ἐπέλαμψεν ἡ χάρις Ἐκείνου, ὅστις, κατὰ τὴν ἀμίμητον ἔκφρασιν τῆς Παναγίας, «καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσε ταπεινοὺς».

Οἱ τοιαύτην ἱστορίαν τοιούτων «μεγάλων τῆς πίστεως κατορθωμάτων» ἔχοντες νὰ ἐπιδείξωσι πῶς νὰ μὴ ἀτενίζον μετὰ θάρρους καὶ γενναιότητος καὶ εἰς τὸ μέλλον; Καὶ πῶς νὰ μὴ αἰσθάνωνται ἑαυτοὺς ἱκανοὺς καὶ διὰ τὰς μεγίστας τῶν θυσιῶν;

Ἡ ἑορτὴ τῆς «Ἁγίας Σκέπης».

Ἡ πρὸς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον πατροπαράδοτος εὐλάβεια τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ἣν ἡ Ἱερὰ ἡμῶν Σύνοδος διὰ τῆς, περὶ ἧς ἀνωτέρω, περσινῆς ἀποφάσεως τῆς διηρημένης εἰς τὴν καθιέρωσιν τῆς ἑορτῆς τῆς συμβολικωτάτης θεομητορικῆς ἑορτῆς τῆς «Ἁγίας Σκέπης» αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ἱστορικῆς ἐπετείου τῆς 28ῆς Ὀκτωβρίου 1940, ἐξεδηλώθη ἐφέτος, ἐπὶ τῷ πρώτῳ ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα πανηγυρισμῷ τῆς ἑορτῆς, κατὰ τρόπον μαρτυροῦντα πόσον ἡ καθιέρωσις ταύτης ἀνταπεκρίθη εἰς τὰς διαθέσεις καὶ τὰ αἰσθήματα τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

Διὰ τοῦ οὕτω δὲ καθιερωθέντος πανηγυρισμοῦ τῆς «Ἁγίας Σκέπης» ἡ λαμπρὰ ἐθνικὴ ἐπέτειος τοῦ ἡρωϊκοῦ «Ὁχι», προσλαβοῦσα ἐπισήμως καὶ τὸν θρη-

σκευτικὸν αὐτῆς χαρακτῆρα, καὶ τοὺς συγχρόνους δύναται ν' ἀναβαπτίζει καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πίστεως καὶ τῆς θυσίας, ὅπερ παντοδύναμον ἐξεδηλώθη τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καὶ εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς τῶν Ἑλλήνων θὰ διαιωνίζει προσκαλοῦσα αὐτοὺς εἰς τὴν διὰ τὴν ἐπιβίωσιν καὶ τὴν πρόοδον τοῦ Ἔθνους ἀναγκαίαν προσήλωσιν εἰς τὴν θανατοῦργον πίστιν τῶν προγόνων.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Κατὰ τὴν ἐναρκτήριον συνεδρίαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῆ 15ῃ λήξαντος μηνός, ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος, ὑπομνήσας ὅτι ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ προσηκούστος ἔτους 1954 αἱ ἐργασίαι τοῦ Σώματος θὰ εἰσελθῶσιν εἰς τὴν ἑκατοστὴν περίοδον αὐτῶν, εἰσηγήθη ὅπως ὁ ἱστορικός ὁστος σταθμὸς ἐορτασθῆι πανηγυρικῶς, πρὸς ταῖς ἄλλαις δ' ἐπὶ τούτῳ ἐορταῖς ἐκδηλώσεσιν, ἐκδοθῆι καὶ εἰδικὸς πανηγυρικὸς Τόμος περιλαμβάνων ἐπιστημονικὰς ἐργασίας ἀναγομένας εἰς τὸ ἰωβιλαῖον τοῦτο τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Πρὸς τοῦτο θέλει συγκροτηθῆι ἐν καιρῷ εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ, ἀπαρτισθησομένη ἐκ μελῶν τῆς Ἱ. Συνόδου, καθηγητῶν τῆς Θεολογ. Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἄλλων εἰδημόνων, θὰ ἐπανέλθῃ δὲ καὶ αὐθις ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἡ Α. Μακαριότης, ἵνα εἰσηγηθῆ ἐπ' αὐτοῦ εἰδικώτερον τῇ Ἱ. Συνόδῳ.

— Ἡ Ἱερά Σύνοδος συνεδρίασα ἐν ταῖς πρὸς τοῦτο τακταῖς ἡμέραις κατὰ τὸ διαρρεῦσαν δεκαπενθήμερον ἐπελήφθη διαφόρων τρεχούσης ὑπηρεσιακῆς φύσεως ζητημάτων.

Ἡ ἐορτὴ τῆς «Ἁγίας Σκέπης». Συνοδικῆ ἀποφάσει ἤρξατο ἀπὸ τοῦ παρόντος ἔτους καθ' ἅπασαν τὴν χώραν ὁ ἐτήσιος πανηγυρισμὸς τῆς 28ῃ Ὀκτωβρίου συνεορταζομένης ἐορτῆς τῆς Ἁγίας Σκέπης τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἥτις κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐπανηγυρίσθη ἐν μόνῃ τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν. Ἐν πολυπληθεῖ συρροῇ εὐσεβοῦς ἐκκλησιασματος ἐτελέσθησαν πανηγυρικῶς εἰς ἅπαντας τοὺς ἱεροὺς ναοὺς ὅ τε ἐσπερινὸς καὶ ἡ θ. λειτουργία, ἐν δὲ τοῖς καθεδρικοῖς ναοῖς τῶν Ἱ. Μητροπόλεων προέστησαν τῶν ἱερῶν τελετῶν οἱ ἑκασταχοῦ Σεβ. Ἱεράρχαι.

Ἀποστολικὴ Διακονία. Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου πρώην Λήμνου κ. Βασιλείου παραιτηθέντος ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου, ἀνετέθη τῷ αἰδεσίμῳ. Πρεσβυτέρῳ κ. Ἰωάννῃ Σ. Ράμφῳ ἡ Διεύθυνσις τοῦ Ἰδρύματος, ὁδτινος ἡ λειτουργία ἐπανελήφθη κανονικῶς τῇ 16ῃ λήξαντος μηνός διὰ τὸ νέον ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1953—54.

Τὸ Θεολογικὸν Οἰκοτροφεῖον ἐπεσκέφθησαν: Ὁ παρὰ τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ Ἐκκλησιῶν διευθυντῆς τοῦ τμήματος «Πίστεως καὶ Τάξεως» αἰδεσ. κ. Nelson μετὰ τῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. κ. Ἀμίλκα Σ. Ἀλιβιζάτου, Γεν. Γραμματέως τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Σχέσεων μετὰ τῶν Ξένων Ἐκκλησιῶν, καὶ Βασιλείου Μ. Βέλλα, Γεν. Διευθυντοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ὁ Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἰωάννης Ν. Καρμίρης καὶ ὁ Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονικῆς κ. Ἄθαν. Χαστούπης, οἵτινες παρακαθήσαντες εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν ὡμίλησαν πρὸς τοὺς τροφίμους τοῦ Ἰδρύματος.

Ἐπίσης ὡμίλησαν πρὸς τοὺς τροφίμους τοῦ Οἰκοτροφείου ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ οἱ ἐκ τῶν Διευθυντῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρ. κ. Βαρνάβας Τζωρτζάτος καὶ Αἰδεσιμ. Πρωτοπρ. κ. Ἐμμ. Γ. Μυτιληναῖος, ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἀρμοδιότητος αὐτοῦ ἕκαστος.

Τῇ 30ῃ λήξαντος μηνός οἱ ἐκ τῶν Διευθυντῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας Ἀρχιμ. κ. κ. Βαρνάβας Τζωρτζάτος, Τιμόθεος Χαλόφτης καὶ Παντελ. Καρανικόλας, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰακώβου, παρευρέθησαν εἰς τὸ ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Φανερωμένης (Σαλαμίνας) συγκροτηθὲν Ἱερατικὸν Συνέδριον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως καὶ ὡμίλησαν καταλλήλως πρὸς τοὺς αἰδεσιμωτάτους συνέδρους. Τὸ ἑσπέρας τῆς ἰδίας ἡμέρας ὡμίλησαν πρὸς πολυπληθεῖς ἀκροατήριον ἐν τῇ ἐν Σαλαμίνοι αἰθούσῃ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, παρούσα τῆς Α. Σ.

Ἐκυκλοφόρησαν τὰ ὑπ' ἀριθ. 23 τεύχη τῶν Περιοδικῶν «Τὸ Χαροῦμένο Σπίτι» καὶ «Τὰ Χαροῦμένα Παιδιά» διὰ τὸν παρόντα μῆνα Νοέμβριον ἔ. ξ., καθὼς καὶ τὰ διὰ τὰς ἐντε Κυριακὰς τοῦ αὐτοῦ μηνός ὑπ' ἀριθ. 27—31 φύλλα τοῦ Ἐρησκειτικοῦ δελτίου «Φωνὴ Κυρίου». Ἐξετυπώθησαν δὲ καὶ ἤρχισαν ἀποστελλόμενα εἰς τὰς Ἐπαρχίας καὶ τὰ ὑπ' ἀριθ. 32—35 φύλλα τοῦ τελευταίου διὰ τὰς τέσσαρας Κυριακὰς τοῦ προσηκούστος μηνός Δεκεμβρίου.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος προέστη τῆς 28ῃ λήξαντος μηνός, ἐπὶ τῇ ἐθνικῇ ἐορτῇ, τελεθείσης ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ τῶν Ἀθηνῶν ἐπισήμου Δοξολογίας, εἰς ἣν παρέστησαν ὁ Πρόεδρος καὶ τὰ Μέλη τῆς Κυβερνήσεως, τὰ μέλη τοῦ Διπλωματικοῦ Σώματος, οἱ ἐκπρόσωποι τῶν Ξένων Ἀποστολῶν, οἱ Πρυτάνεις καὶ αἱ Σύγκλητοι τῶν Ἀνωτάτων ἑκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων καὶ οἱ λοιποὶ ἐπίσημοι.

— Τῇ 29ῃ ἡ Α. Μακ. ἐδέχθη ἐν Ψυχικῷ τὸν ἐπὶ τοῦ Συντονισμοῦ Ὑπουργὸν κ. Σπ. Μαρκεζίνη καὶ τὸν Διοικητὴν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος κ. Μαντζαβίνου, μεθ' ὧν συνειργάσθη ἐπὶ οικονομικῶν θεμάτων ἐνδιαφερόντων τὴν Ἐκκλησίαν.

— Ἡ Α. Μακ. προήδρευσε τῇ 17ῃ συνεδρίας τοῦ Συμβουλίου τοῦ Τοισιτείου Κληροδοτήματος.

— Ἡ Α. Μακαριότης ἐδέχθη τὸν Ὑπουργὸν Δημ. Ἔργων κ. Καραμανλῆν, τὸν Βοηθὸν Ὑπουργοῦ Συντονισμοῦ κ. Καψάλην, τὸν Ὑφυπουργὸν Ἀποκαταστάσεως Ἰονίων Νήσων κ. Εὐαγγελᾶτον, τὸν Διοικητὴν τῆς Τραπεζῆς Ἑλλάδος κ. Μαντζαβίνου, τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Τριπόλεως κ. Θεοφάνην, τὸν αἰδεσιμωτάτον Nelson διευθυντὴν τμήματος τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, τὸν ἀρχιδιάκονον τῆς Μάλτας κ. Bailey τὸν ἐφοπιστὴν κ. Πρωτοπαπᾶν κ. ἁ., τῇ δὲ 31 λήξαντος μηνός τὸν Διευθυντὴν τοῦ Πολιτ. Γραφείου τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ κ. Καρατζένην, τὸν Ὑπουργὸν Ἐμπορίου κ. Παπαληγούραν καὶ τὸν βουλευτὴν Καλαμπάκας κ. Γιαννοῦσην.

— Ἐπὶ τῷ ἐορτασμῷ τῆς 28ῆς Ὀκτωβρίου κατὰ μὲν τὴν πανηγυρικὴν συνεδρίαν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν παρέστη ἐκ προσώπου τῆς Α. Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰακώβος, κατὰ δὲ τὴν τοῦ Πανεπιστημίου ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ρωγῶν κ. Διονύσιος.

Ἡ ἐορτὴ τῆς «Ἁγίας Σκέπης». Συνωδᾷ τῇ περὶ καθιερώσεως τῆς ἐορτῆς τῆς Ἁγίας Σκέπης Συνοδικῇ ἀποφάσει, τῇ 28ῃ τοῦ λήξαντος μηνός ἐν ἅπασιν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐτελέσθη πανηγυρικῶς ἡ θ. λειτουργία, ἐν δὲ τῷ Καθεδρικῷ ναῷ τῶν Ἀθηνῶν προέστη ταύτης ὁ Θεοφιλέστατος Βοηθὸς Ἐπίσκοπος Ρωγῶν κ. Διονύσιος συμπαραστατούμενος ὑπὸ πολυπληθοῦς Ἱερατείου. Τῇ πρὸ τῆς ἐορτῆς Κυριακῇ ἐγένετο εἰδικὸς περὶ αὐτῆς προεξαγγελτικὸς λόγος ἀπὸ τοῦ ἱ. ἄμβωνος ἀπάντων τῶν ἱερῶν ναῶν.

Θεολογικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν. Εἰς τὰς ἐνεργηθείσας εἰσιτηρίους ἐξετάσεις προσήλθον 402 ἐν ὄλῳ ὑποψήφιοι, ἐξ ὧν 25 Κληρικοὶ καὶ 97 φοιτήτριά. Ἐκ τούτων ἐπέτυχον φοιτηταὶ 52, Κληρικοὶ 17 καὶ φοιτήτριά 11, ἐπιλαχόντες δὲ 162 καὶ ἀπορριφθέντες 160. Τὰ μαθήματα ἤρχισαν τῇ 21 Ὀκτωβρίου. Διδάσκον-

τες τακτικοί Καθηγηταί οἱ κ. κ. Ἄ. Ἀλιβιζῆτος, Ν. Λούβαρις, Π. Μπρατσιώτης, Β. Βέλλας, Π. Τρεμπέλας, Λ. Φιλιππίδης, Ἰω. Καρμίρης, Κ. Μπόνης, Β. Ἰωαννίδης, Γ. Κονιδάρης, ὡς καὶ ὁ ἔκτακτος Α. Φυτράκις. Ἐκ δὲ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς οἱ κ. κ. Ι. Θεοδώρακόπουλος, Σ. Καλλιάρης, Κ. Βουρβέρης, Δ. Ζακυθηνός καὶ Σ. Κορρές. Τέλος σειράν μαθημάτων, ὑπὸ τύπον διαλέξεων, παρεκλήθησαν ὅπως ἀναλάβωσι καὶ οἱ ὁμότιμοι Καθηγηταί κ. κ. Γρ. Παπαμιχαήλ, Δ. Μπαλάνος, ἀρχιμ. Β. Στεφανίδης, Γ. Σωτηρίου καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης κ. Ε. Ἀντωνιάδης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ Κ/ΠΟΛΕΩΣ

Ἐξ ἀποφάσεως τῆς Ἱ. Συνόδου τῆ 27 παρ. μη-νὸς ἐτελέσθη ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῶ πατριαρχικῇ καὶ συνοδικῇ λειτουργίᾳ εἰς μνήμην τοῦ δημιουργοῦ τῆς κατὰ Χάλκην Θεολογικῆς Σχολῆς μακαριστοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ Δ' (1788—1853) ἐπὶ τῇ συμπληρώσει αἰῶνος ἀπὸ τῆς εἰς Κύριον ἐκδη-μίας αὐτοῦ. Ἐν τέλει τῆς λειτουργίας ἐψάλη μνημό-συνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. Ἐπὶ τοῦ ἐν Βαλουκλῆ δὲ τάφου αὐτοῦ ἀνέγνω Τρισάγιον ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐφορείας τῆς ἐν λόγῳ Σχολῆς Σεβ. Μητροπολίτης Πριγκηποννήσων κ. Δωρόθεος.

Ἡ Ἐφορεία τῆς Θεολογ. Σχολῆς ἀπεφάσισεν ὅπως ἡ ἑκατοστὴ αὕτη ἐπέτειος ἐξαρθῆ. δι' ἰδιαιτέ-ρου ἐν τῇ Σχολῇ ἑορτασμοῦ ἐν μιᾷ τῶν Κυριακῶν τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΚΥΠΡΟΥ

Κατ' ἀπόφασιν τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου, εἰς τὴν Ἱερατικὴν Σχολὴν θὰ εἰσαχθῆ τὸ μάθημα τῆς Ἁγιογραφίας, τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ ἀνατιθεμένης εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις δόκιμον ἀγιογρά-φον κ. Ἰωάννην Παπαδέλην.

— Καθ' ὃ ἀναγινώσκουμεν ἐν τῷ «Ἀποστόλῳ Βαρ-νάβα» τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, ἡ Ἱ. Σύνοδος πε-ριέβαλε διὰ τῆς ἐγκρίσεώς της τὴν πρό τινος ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμ. Βαρνάβα Τζωρτζάτου γενο-μένην ἔκδοσιν τῆς Ἀκολουθίας τοῦ ἀγίου Ἀποστόλου Βαρνάβα.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Καθ' ὃ ἠγγέλθη ἐκ τοῦ Βατικανοῦ, ἡ Ἁγία Ἐδρα παρέσχε διὰ περίοδον ἐπτὰ ἐτῶν πλήρη ἐπιεικειαν διὰ τοὺς μέλλοντας μετ' εὐσεβείας καὶ καθ' ὄρισμέ-νας ἡμέρας νὰ ἐπισκεφθῶσι τὸν κατὰ τοὺς ρωμαιο-καθολικοὺς φερόμενον ἐν Ἐφέσῳ Οἶκον τῆς Θεοτό-κου, τὸν ἐν Τουρκίᾳ γνωστὸν ὡς «Παναγία Καπουλῆ».

— Τῆ 25ῃ λήξαντος μηνὸς ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑλληνι-κῆς Κυβερνήσεως στρατάρχης Ἄλ. Παπάγος κατὰ τὴν εἰς Ρώμην ἐπίσκεψίν του, μεταβάς μετὰ τῆς ἀκο-λουθίας του εἰς τὴν ἐν Καστέλ Γκαντόλφο θερινὴν διατριβὴν τῆς Α. Α. τοῦ Πάπα Πίου τοῦ ΙΒ', ὅπως ὑποβάλλῃ εἰς τὴν Α. Α. τὰς εὐχαριστίας τῆς ἑλληνι-κῆς Κυβερνήσεως διὰ τὸ ὑπὲρ τῶν σεισμοπλήκτων τῶν Ἰονίων νήσων ἐνδιαφέρον αὐτῆς, ἐγένετο δεκτὸς μετὰ μεγάλων τιμῶν. Ἡ Α. Α. ἐξέφρασε πρὸς τὸν Ἑλληνα Πρωθυπουργὸν τὰς καλλιτέρας αὐτοῦ εὐ-χὰς ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τῶν Ἑλλήνων Βασιλέων, τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἱερ. Μητρόπολιν Σιδηροκάστρου ἔλαβον καταστα-σιν ἱεροῶν καὶ σὰς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς. — Ἱερὰν Μη-τρόπολιν Καλαβρύτων ἔλαβον τὰ ὑπ' ἀριθ. 603/25-9-53 καὶ 876/29-9-53 ἡμέτερα ἔγγραφα καὶ ἐγένοντο αἱ δέουσαι μεταβολαὶ εἰς τὸ συνδρομητολόγιόν μας σὰς εὐχαριστοῦ-μεν. — Αἶδεσ. Μητροπολίτην Ἰ. Ἀρραβωνίτσαν, Πατρῶν

ἐνεγράφητε. — Αἶδ. Μπακιρτζῆν Ν., Τριφύλλι, Φερρών ἐνε-γράφητε σὰς ἀπεστάλησαν φύλλα ἀπὸ 1-1-53. — Αἶδεσ. Γαλ-λιώταν Κ., Ἐκκλ. Φροντιστήριον Καρδίτσης, Χατζηγιάν-νου Ἀ., Εἰάνθη, Λουπέσκο Ν., Κλησοχώρι, Ἐδέσσης, Λελίγρον Ἰ., Καρούτας, Δωρίδος καὶ Παν. Ἀρχιμ. Παπα-στεφάνου Ε., Ann Arbor, Mich, U. S. A.: ἀλλαγὴ διευ-θύνσεώς σας ἐγένετο. — Αἶδεσ. Βουδοῦρην Α., Κονιέϊκ, Σάμου ἐνεγράφητε σὰς ἀπεστάλησαν φύλλα ἀπὸ 1-4-53. — Αἶδεσ. Νικολόπουλον Ἰω., Ἀσπρά Σπίτια, Ἡλείας ἀλ-λαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο σὰς ἀπεστάλησαν φύλλα ἀπὸ 1-5-53. — Αἶδεσ. Λαγὸν Κ., Βόλον Παπακώσταν Β., Μανδενίτσαν, Δωρίδος καὶ Παπαδόπουλον Σ., Βασιλικόν, Ἰωαννίνων ἡ καθυστέρησις τῆς ἀποστολῆς τοῦ περιοδικοῦ ὄφειλετο εἰς τὴν διὰ τεχνικοὺς λόγους μὴ ἔκδοσιν τούτου κατὰ τὸ ἀπὸ 14/8-30/9/53 διάστημα. — Αἶδεσ. Καλλαρῶν Παν., Βραγατί, Κορινθίας, Ἐξαμιλιώτην Ἀθ., Μακροχω-ρίον, Καβάλλας καὶ Καλογήρου Ν., Στενιές, Ἀνδρου ἀλ-λαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο. — Αἶδεσ. Κατσούδαν Κ., Κ. Παλαιοξάριον, Δωρίδος, Χαλναρίδην Σ., Χέροσον, Κιλ-κισίου καὶ Κεντρωτῶν Σπ., Ζεφυρία, Μήλου ἐνεγράφητε σὰς ἀπεστάλησαν φύλλα ἀπὸ 1-1-53. — Αἶδεσ. Μιχαλόπου-λον Σ., Ἄργος ἐνεγράφητε ἀπεστάλησαν φύλλα ἀπὸ 1-5-53. — Ἱερ. Μητρόπολιν Λευκάδος Ἱερ. Ναὸς Γενεσίου Θεοτόκου ἐνεγράφη. — Αἶδεσ. Τσοκαλίδην Σ., Παρθένιον, Θεσπλονιῆς διευθύνσις σας ἐτακτοποιήθη. — Αἶδεσ. Ἀνα-γνωστίδην Ζ., Πλαγιά, Κιλκισίου ἐνεγράφητε περὶ τῆς χειροτονίας σας οὐδεὶς μᾶς εἰδοποίησεν ἀπεστείλαμεν φύλλα ἀπὸ 1-1-53. — Ἱερ. Μητρόπολιν Καλαβρύτων ἔλαβο-μεν τὸ ὑπ' ἀρ. 979/27-10-53 ἡμέτερα ἔγγραφον καὶ σὰς εὐχαριστοῦμεν νεοχειροτονηθεὶς ἱερεὺς ἐνεγράφη. — Αἶδεσ. Μενδρινὸν Ἐμ., Μ. Γωνιά, Θήρας τὸ φύλλον δὲν ἀπο-στέλλεται εἰς τοὺς συνταξιούχους ἱερεῖς. — Αἶδεσ. Δημόπου-λον Π., ἐνταῦθα καὶ Ἀνδρομήδαν Ἀν., Ἱέρακα, Ζάρα-κος κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ποῦ μᾶς γράφετε δὲν ἐξε-δόθη ἡ «Ἐκκλησία» τὸ φύλλον σὰς ἀποστέλλεται τακτικῶς.

= Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α =

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσσηνίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 46 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2200) Α. Ν. «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημεριῶν» προκει-μένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πληρωσίν τῆς κενῆς ἐφημε-ριακῆς θέσεως τοῦ ἐν Νεοχωρίῳ Ἰθώμης Ἱ. Ναοῦ «Ἁγίου Δημήτριος», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω ἐνοριακῆς θέσεως, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβά-λωσιν ἡμῖν τὰ δικαιολογητικά των προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων.

Ἐν Καλάμαις τῆ 10 Ὀκτωβρίου 1953

† Ὁ Μεσσηνιακὸς Χρυσόστομος

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ”

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΠΥΡΙΔΩΝ

† Ὁ Φλωρίνης, Ἀλωπίας καὶ Ἐορδαίας ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

† Ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης ΔΩΡΟΘΕΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἀκαδημαϊκός

ΑΡΧΙΕΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΕΜΜΑΝ. Γ. ΜΥΤΙΑΗΝΑΙΟΣ

Πρωτοπρεσβύτερος—Καθηγητῆς

*Υπεύθυνος Τυπογραφείου: ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΡΟΥΤΣΗΣ

Ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἰασιῦ 1.